

Tijdens de Amsterdamse Uitmarkt brengt de AVRO het theaterstuk *Den Uyl*, of: *de vaandeldragers* door toneelgroep Growing up in Public in een rechtstreekse uitzending vanuit het theater Bellevue. Het stuk, dat begin dit jaar z'n première beleefde, werd geschreven en geregisseerd door Don Duyns.

door LOKIEN DE BIE

IK BEN wel tevreden over dit stuk,' zegt Don Duyns (34), toneelschrijver/regisseur en mede-oprichter van het Utrechtse toneelgezelschap Growing up in Public. 'Het is heel erg mij. Vanuit m'n eigen geschiedenis ontstaan; de jaren zeventig-generatie. Den Uyl hoort bij mijn jeugd: die kalende man met die bril. Maar wel een poët. Tijdens zijn kabinet heerste een bijzondere sfeer. Die bevoegenheid, dat elan is later verloren gegaan. Het is tegenwoordig allemaal zo zompig geworden. Paars is weggezakt in een soort niemandsland.'

Duyns, die eerder schreef over Hollandse helden als Abe Lenstra, Johnny Jordaan en Dik Trom, kreeg het idee voor dit stuk na het zien van een documentaire over voormalig PvdA-leider en premier Joop den Uyl. Duyns: 'Al die beelden uit de tijd dat ikzelf klein was. De treinkaping bij De Punt, oliecrisis, de autolozon-zondagen. Een tv-optreden van Den Uyl bij Sonja Barend. Daar zat hij zo ontwapenend verlegen te doen. Een politicus van nu met z'n onvermijdelijke mediatraining zou er nooit zo bijzitten.' Don Duyns, die zegt z'n jeugd wellicht te romantiseren, laat in het theaterstuk (waarin naast Joop en Liesbeth den Uyl, Van Agt, Wiegel en Ed van Thijn figureren) zijn alter ego spreken in de gedaante van een 'jongeman'. Duyns: 'Die is net zoals ik in 1967 geboren, een kind van het tijdperk Den Uyl.

Ik heb m'n trekken thuisgekregen

En net als hij geloof ik in de maakbaarheid van de samenleving en de kracht van het creatieve. Het stuk probeert een antwoord te vinden op de vraag: hoe komt het dat de politiek toen nog zo tot de verbeelding sprak en nu niet meer?

Op de première van *Den Uyl*, of: *de vaandeldragers*, een voorstelling waarin behalve biografische sketches ook veel live muziek zit van componist Jan Pieter Koch, waren vijf van de zes kinderen uit het gezin Den Uyl aanwezig. Duyns: 'Ik had dochter Saskia Noorman-Den Uyl een brief geschreven en mijn bedoeling met het toneelstuk uitgelegd. Maar toch was ik dubbel-zenuwachtig toen ik die hele familie Den Uyl in de zaal zag zitten. Het moet toch een vreemde ervaring zijn om je vader op het toneel te zien, gespeeld door Dick van den Toorn en Debbie Korper als je moeder. Ik had me dat bij het schrijven van het stuk niet gerealiseerd. Gelukkig vonden ze het - met wat op- en aanmerkingen - allemaal wel mooi.'

Tijdens de tournee bleek dat vooral veel vijftigers (de babyboom-generatie) de voorstellingen van het Joop den Uyl-toneelstuk bezochten. Een pikante bijkomstigheid, want in het uit zo'n twintig toneelstukken en twee novellen bestaande oeuvre van Don Duyns vormt zijn afkeer van 'de oude generaties die machtsposities hebben bezet en nergens meer vandaan zijn te slaan', die 'ingedommelde oude mannen met grijze baarden en Palestina-sjaals die bepalen wat nieuw en revolutionair is' een vast thema. De vorige generatie dient te worden ontmythologiseerd, bepleitte Duyns keer op keer. Ook in het theater, waar 'jarenlang halleluja werd geroepen over een paar knarren als Gerardjan Rijnders, terwijl er veel jonge theatermakers aanstormen die ze nauwelijks zien staan.'

Is de inmiddels de dertig ruim gepasseerde theatermaker in de loop der jaren wat milder gestemd geworden? Duyns: 'Ik sta er nog steeds achter, hoewel er wel iets veranderd is.

[...]

Joop: (heft vinger) 'Dit is hoe ik Nederland voor me zie. Een land waarin de welvaart beter verdeeld is. Een land waarin geld veel minder telt. Een land waarin welzijn voor iedereen voorop staat. En ik denk dat de gevaarlijkste bedreiging voor ons land is: de onverschilligheid, het grote laat-maar-zitten-gevoel. Ik voel dat er een restauratie op komst is. Het engagement is aan het verdwijnen. We krijgen kabinetten van vlees noch vis. Niet links, niet rechts, daar ben ik bang voor. Want waar ligt de macht in Nederland? Nog altijd voor tachtig procent bij het establishment, bij het bedrijfsleven.'

Liesbeth: 'Kom bij mij niet aan met je rare praat, Joop. Je moet in bed met een warme kruik, rust...'

Joop: 'Ik kan niet meer stoppen. Ik ben hieraan begonnen. Nu zal ik het afmaken ook. Het land moet worden bestuurd. Ik kan Holland toch niet in handen van Wim Kok achterlaten?' [...]

Uit: *Den Uyl*, of: *de vaandeldragers*

De babyboomers hebben nog altijd de macht en soms kan ik me daar weer boos over maken. Maar ik wil er niet over blijven zeuren. Ga nou maar eens zelf aan de slag, denk ik dan.' Sinds hij met de studie Theaterwetenschappen aanving (afgestudeerd in '90), schreef en regisseerde Don ruim twaalf jaar lang aan de lopende band. *Er hangt een man aan de lamp in de keuken*, *Moord op kale man*, *De jaren twintig*, *Benny's Hill*, *De tunnelbouwer(s)*, *Muf en On the road*, om een paar titels te noemen. Lunchpauzevoorstellingen, muziektheaterstukken en andersoortige theatrale experimenten. Duyns: 'Ongeveer dertig stukken. Maar zo is het wel mooi geweest, ik ga nu een beetje afremmen, voel me een beetje leeg-

gezogen door die jarenlange bewijsdrift. Ik ben nu voor het eerst van m'n leven in vaste dienst. Growing up in Public heeft dit jaar een ruimere subsidie gekregen, zodat we allemaal vier dagen per week in vaste dienst konden komen.'

Nog tijdens zijn studie was Don een aantal jaren toneelcriticus bij *Het Parool*. Mogelijk hebben zijn tamelijk ongenueanceerde, onge-zouten kritieken uit die tijd bijgedragen tot de lage waardering waarmee zijn eigen werk later werd ontvangen? Duyns: 'Ja, ik heb m'n trekken wel thuisgekregen. Ik werd vooral aangevallen doordat ik altijd van die uitgesproken meningen over toneel en het bestel ventileerde. Waar ik nu trouwens een beetje genoeg van heb: altijd maar die grote bek...'

Toch blijft hij zich bezighouden met dezelfde zaken, vanuit dezelfde optiek. Duyns: 'Ik wil schrijven over maatschappijkritische onderwerpen. Mijn stuk *De tunnelbouwer(s)* ging over ecoterroristen. Geen vormingstheater met een boodschap, maar het zit er soms dicht bij. Ik kan niet alleen esthetisch mooie dingen maken. Wel soms een paar mooie zinnetjes. Maar ik ben een knutselaar, de woorden komen eruit en ik ben niet handig genoeg om er in briljante krulletjes omheen te schrijven. Soms is het wel briljant, maar dat is dan meer per ongeluk.'

In het scenario van *Den Uyl, of: de vaandeldragers* is een voetnoot van de schrijver opgenomen: 'Hoewel er in het stuk mensen en gebeurtenissen voorkomen die historisch zijn, is het stuk zelf geheel afkomstig uit de verbeelding van de auteur.'

Don Duyns: 'Ik hou me bezig met fantasie, fictie. Ja, heel anders dan wat mijn vader doet (VPRO-documentairemaker/schrijver Cherry Duyns - LdB). Die peurt dingen uit de werkelijkheid. Ik loop meer met mijn hoofd in de wolken. Type onhandige dromer, al vijf keer gezakt voor m'n rijbewijs. Ik zou helemaal niet met een cameraploeg op pad kunnen gaan en dan met iets heel moois thuiskomen.' Zoon van een bekende vader, drukt dat zwaar?

Duyns: 'Ik ben me ervan bewust, door de buitenwereld wordt er een bepaalde druk op je gelegd. Maar ik kan heel goed met mijn vader over mijn werk praten. Hij vond het een mooie voorstelling, waar hij trouwens zelf nog in voorkomt, in de proloog: ...'ik groeide op in de jaren zeventig in een nieuwbouwwijk waar de zon altijd scheen. Mijn moeder was een hippie met zilveren oogschaduw en mijn vader droeg Paisleyshirts maar werkte te hard...'

Den Uyl in hedendaags sprookje

de Volkskrant
21 februari 2001

Van onze verslaggeefster
Karin Veraart

UTRECHT

Rolschaatsen op de snelweg. Witte strepen, veel dikker dan bezien vanuit het autoraampje, trekken traag voorbij. Grijs uitgestrektheid, nauwelijks te bevatten, onecht, oneindig spannend. En dan 's avonds *Kunt u mij de weg naar Hamelen vertellen?* Gevolgd door het journaal met de kale man die ernstig keek en de dunne man met de wratten, dat wat boosaardig-type.

Zo was het toch? Geen *Klokhuis*, jeugdjournaal, RTL4 voor de kinderen van Den Uyl. Ome Joop had de prime-time. Je zag hem vaak, misschien wel net zo vaak als Johan Cruijff.

Regisseur/schrijver Don Duyns was een van die kinderen. 'Geboren in 1967', zoals hij een van zijn personages laat zeggen, opgegroeid 'in een nieuwbouwwijk waar de zon altijd scheen', moeder zilveren oogschaduw droeg en vader paisleyshirts, en waar opa, als hij de kans kreeg, de tv uitzette als Den Uyl verscheen; 'maar ik hield wel van Den Uyl, al begreep ik geen bal van wat-ie zei of wat-ie wou'.

Ruim drie decennia later maakte Duyns een muziektheaterstuk over die oerhollandse doordouwer: *Den Uyl, of: de vaandeldragers*.

Een productie waarin Dries van Agt zou figureren, Hans Wiegel, Liesbeth en uiteraard Den Uyl zelf - sáá, zo luidde de reactie anderhalf jaar geleden op het plan. Moest Growing up in Public daarmee nou dat jonge publiek binnenhalen? Inmiddels is de belangstelling boven verwachting groot en hebben Duyns en zijn club ('leve het nieuwe Kunstenplan') het voor hun doen breed: met live-muziek van het Den Uyl-combo dat de opeenvolging van de korte scènes voorziet van nummers met fijne titels als: *Wijde Pijpen*, *Taai ben ik* en *Lady Liesbeth*. Opgevoerd komt componist Jan Pieter Koch de repetitieruimte binnen: hij stond gisteren in een tv-programma met *Wijde Pijpen*. 'Unplugged!'

Het is behoorlijk koud op maandagnamiddag in het lokaaltje in het Utrechtse Huis aan de Werf, een van de werkplaatsen van Growing up. Van beneden klinkt een kakofonie aan soundchecks en decorgetimmer. Den Uyl (Dick van den Toorn) heeft zich met zijn tekst teruggetrokken.

De regisseur neemt een scène door met Debbie Korper (Liesbeth den Uyl/Hans Wiegel) en Stijn Westenend (Van Agt). Vanaf de zijkant kijkt Juda Goslinga grinnikend toe.

Van links af: Juda Goslinga (jongeman), Stijn Westenend (Van Agt), Don Duyns, Dick van den Toorn (Joop den Uyl) en Debbie Korper (Liesbeth den Uyl).

FOTO MARTIJN BEEKMAN - DE VOLKSKRANT

DRIES:

'Och Hans, wij katholieken zijn zo gelukkig met jullie liberalen. Jullie laten ons tenminste in onze waarde. Geen gemiespel achter onze rug. Jullie geven ons een gevoel van, ja, vrijheid, zagezegd.'

WIEGEL:

'Ja, dat is het liberale, hè. Maar je hoeft niet op me te kwijlen.'

VAN AGT:

'Wacht, ik maak het schoon voor je. Laat het me aflikken.'

WIEGEL:

'Je hebt teveel op Dries.'

VAN AGT:

'Ik insister Hans. Ik heb verdorie je blazer verknald. En eert Hans zonder blazer is ... als eert zomer zonder lente.'

WIEGEL:

'Of als een wijf zonder tietten!' VAN AGT:
'Of een . . . Joop zonder kabinet!'

Wie denkt met *Den Uyl* een doortimmerde, waarheidsgetrouwe documentaire te gaan zien, zit mis. Duyns: 'Het is niet chronologisch, het is niet historisch, sommige gesprekken kunnen helemaal niet hebben plaatsgehad. Het is meer: een droom. Het heeft iets sprookjesachtigs. Ik kon er veel persoonlijks in kwijt, meer dan in mijn vorige stukken. Omdat er veel gebaseerd is op flarden, op herinneringen uit die tijd, die ook mij heeft gevormd.'

Een schets van een periode, af en toe gemarkeerd door jaartallen en voorzien van enig commentaar door Juda Goslinga (de jongeman). Een periode van politieke spanning en bevlogenheid, van vet aangezette tegenstellingen - en daardoor uitermate geschikt voor theatrale bewerking.

Een periode die het spiegelbeeld is van deze: polarisatie versus poldermodel, de dingen opkloppen in plaats van gladstrijken.

Zo dacht Duyns ook aan zijn hoofdpersonen, soms, aan de uitgevergrote figuren zoals Opland en Peter van Straaten ze neer konden zetten, karikaturaal. Den Uyl als een politieke Columbo, verfrommelde regenjas, sigaartje, vuistje. Maar tegelijkertijd begroef de groep zich behoorlijk in de bronnen, zodat, als je even om de tafel gaat zitten, anekdotes en wetenswaardigheden elkaar in rap tempo opvolgen.

Liesbeth was heus zo'n kreng nog niet. En Wiegels rol niet al te groot. 'Ik ben echt van hem gaan houden', zegt Stijn Westenend over zijn personage Dries van Agt. 'Hij is hij als een frisse wind in het stuk, als een duveltje uit een doosje: hij komt op en er gebeurt weer iets.'

Maar Joop, ja, Joop. Een genie. Een gewone man. Iemand die Mitterrand wijn schonk uit een kartonnen pak. Die niet kon ophouden met vergaderen. Die maar doordramde. 'Niet dat alles vroeger beter was', zegt Duyns. Dat is niet zijn boodschap. Maar iets overbrengen van het gevoel van toen, ja.

December 1987, schrijft hij, voelde je het aankomen: Den Uyl gaat dood. (..) En toen het dan gebeurd was, was het net of je weer kon ademen, aan iets nieuws beginnen. Den Uyl is dood. Een mythe in de maak.

Den Uyl, of: de vaandeldragers
door Growing up in Public. Tekst en regie: Don Duyns. Compositie: Jan Pieter Koch. Première 24 februari, Huis aan de Werf in Utrecht. Tournee tot en met 10 mei.

„Den Uyl, een politieke Columbo”

Growing Up in Public met nieuw stuk van Don Duyns

'Sigaartje. Regenjas. Aktentas. Soort politieke Columbo'. Zo wordt Joop den Uyl, indertijd de politieke voorman van de PvdA, door Don Duyns getypeerd in zijn jongste stuk 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers'. Morgenavond is deze muziektheaterproductie te zien in Plaza Futura te Eindhoven.

Door Max Smith

Van 1973 tot 1977 was Den Uyl minister-president in ons land. Het was de tijd van de oliecrisis met zijn autoloze zondag; van de onafhankelijkheid van Suriname; de Lockheid-affaire waarin prins Bernhard beschuldigd werd van het aannemen van smeergeld, van de Molukse treinkaap en gijzelingsacties. Maar ook - zoals er in dit stuk gezongen wordt - van mannen met lange haren, van trektochten naar India, van vrouwen die voor abortus demonstreren omdat ze 'baas willen zijn in eigen buik'. Don Duyns is in 1967 in Haarlem geboren. In die periode was hij dus nog een jochie. Waarvandaan dan die sympathie voor Den Uyl, die in 1987 op 68-jarige leeftijd overleed? Don Duyns: „Ik vind Den Uyl een erg inspirerende man. Dit komt ook door de cartoons van Peter van Straaten. Den Uyl werd door hem afgeschilderd als een slonzige piekeraar die niet goed uit zijn

„Als ik ooit in de hel zou komen, dan zou het zijn om wat ik Joop den Uyl heb aangedaan.”

Van Agt in Vrij Nederland.

woorden kan komen. Wiegel werd afgebeeld als een klein dik verend ventje, en Van Agt als een schijnheilig iemand in priestergevaad. Ik was erg beïnvloed door die cartoons. Ik knipte ze uit en plakte ze in een schrift. Die typeringen heb ik min of meer verder uitgewerkt in dit stuk. Een paar jaar geleden zag ik de tv-documentaire 'De verbeelding aan de macht'. Dat heeft me ook aangezet tot

het schrijven van dit muziektheaterstuk.”

„Met componist Jan Pieter

„Wat ik van Den Uyl geleerd heb: de behoedzaamheid, hoe je op zorgvuldige wijze door het gebruik van woorden erin slaagt kunt niets te zeggen.”
Van Agt over Den Uyl in 'Sapristi Van Agt'.

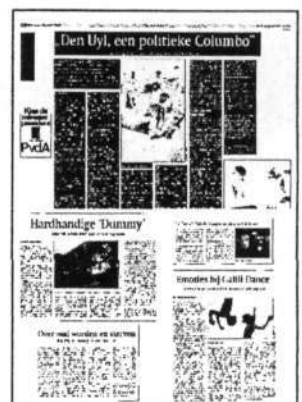
Koch ben ik een dik jaar geleden begonnen met het doorspreken van allerlei ideeën hierover. Later ook met de muzikanten en de acteurs, en met Paul Feld als dramaturg. In de voorstelling is de wisselwerking tussen muziek en tekst heel belangrijk. Het moet dus haarfijn kloppen.” In een regie van Don Duyns wordt 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' bij de Utrechtse theaterfirma Growing Up in Public vertolkt door Juda Goslinga, Debbie Korper, Dick van den Toorn en Stijn Westenend. Het Den Uyl-combo bestaat uit Reint van den Brink (gitaren), de uit Eindhoven afkomstige Hein Franssen (toetsen, accordeon), Andrei Lobanov (slagwerk) en Stijn Westenend (trompet). Hoewel Don Duyns zich uitgebreid heeft gedocumenteerd, waarbij hij gesprekken heeft gevoerd met Felix Rottenberg, ex-voorzitter van de PvdA, is 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' absoluut geen docu-drama. Behalve uit sympathie voor Den Uyl schreef Don Duyns dit stuk tevens als een reflectie van de huidige samenleving op die van de betreffende jaren zeventig. „Ik ben opgegroeid met het idee van een maakbare samenleving. Met Joop Den Uyl voorop durfden de mensen in die tijd nog op een speelse

manier te geloven in een betere samenleving met gelijke kansen en welvaart voor iedereen. In de jaren tachtig is dit idealisme onder Ruud Lubbers uitgegroeid tot een pragmatische maatschappij, waar alles zijn nut moet hebben en financieel rendabel moet zijn. Al dat ludieke uit de voorgaande periode werd terugschroefd. Opeens leek het speekwartier afgelopen. Die speelsheid, die slogan van weleer: 'De verbeelding aan de macht', is nu immers helemaal weg.” „Politiek was toen ook spannend. Met Hans Wie-

gel van de VVD en Van Agt van het CDA, die ook in dit stuk de slinkse opposanten van Joop den Uyl zijn. Er waren mensen die met Den Uyl dweepten, maar ook die hem intiens haten en die de tv afzetten zodra hij op het scherm verscheen. Momenteel is politiek met haar poldermodel niet meer dan pappen en nathouden. Zonder er een politiek stuk van te maken, was voor mij een van de kernvragen: waarom had je toen van die kleurrijke politici en nu niet? Waarom zijn bijvoorbeeld Zalm, Melkert en Kolk zo saai en kleurloos? Waarom zijn er haast geen vaandeldragers meer?”

Commentaar

Naast personages als Joop en zijn vrouw Liesbeth den Uyl, Van Agt, Wiegel en Ed van Thijn komt er in het stuk eveneens een jongeman voor die regelmatig commentaar geeft op het gebeuren. „In die jongeman zit inderdaad veel van mezelf. Alleen hij is wat humorlozer. Hij stelt de dingen erger aan de kaak dan ik zou doen. Ik ben geen activist. Ik schrijf wel eens columns voor het dagblad Metro, maar ik zou zulke dingen niet pomen. Daar ben ik iets te relativerend voor. Maar die jongen heeft absoluut trekken van me. Hij is bijna net zo oud als ik. En mijn moeder had net als die van hem zilveren oogschaduw op en ze had wat trekjes van een hippie. Mijn vader droeg eveneens paisley-shirts en werkte net zo vaak te hard bij de Haagse Post en bij de VPRO.” Met zijn 33 jaar heeft Don

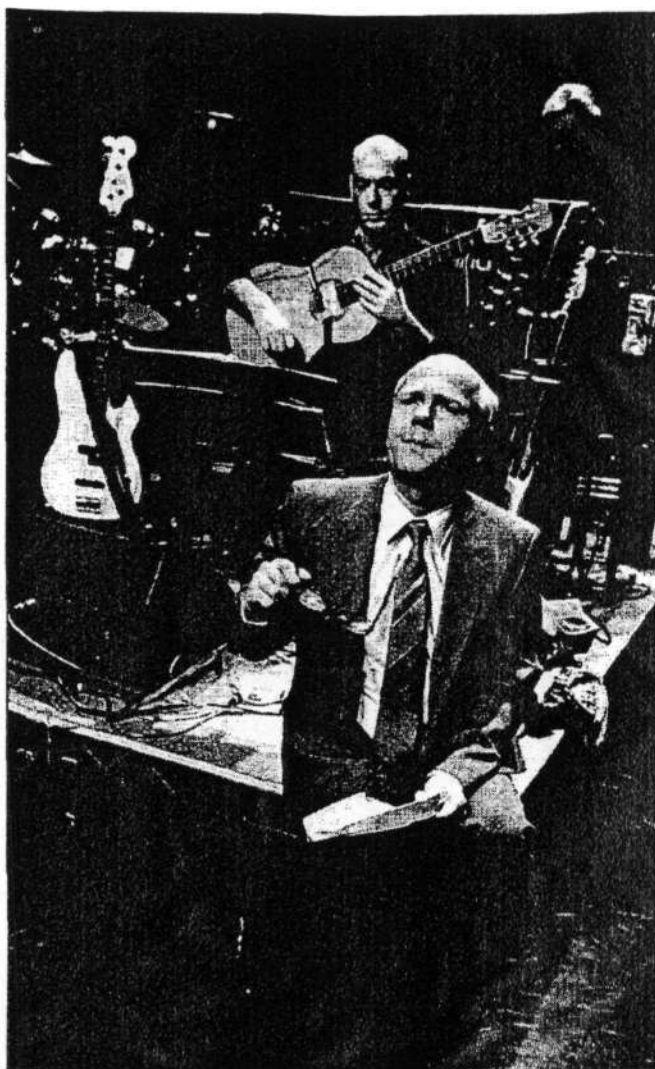
Duyns inmiddels zo'n twintig toneelstukken op zijn naam staan, waarvan sommige geïnspireerd zijn op eveneens bekende figuren als Abe Lenstra, Dik Trom, Johnny Jordaan en Benny Hill. Ook schreef hij de novelle 'Een gelukkige jeugd'.

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' bestempelt hij als „een van mijn meest persoonlijke stukken tot nu toe. Uit een gevoel van onvrede en melancholie gebruik ik de figuur en de periode Joop den Uyl om

Hé, Den Uyl, rooi rakker!
Jahoor, stuur Van Agt de laan
maar uit. Kan jij ons land nog
verder de put intrappen. Nog
meer sociale voorzieningen en
nog meer buitenlanders die
hier niets komen doen, dan
alleen geld opstrijken en vet
worden. Ach man, was toch in
China gebleven'.

*Uit een anonieme brief aan
Den Uyl, 9 oktober 1979*

de tijd van nu te onderzoeken. Daartussendoor loopt een liefdesverhaal tussen Joop en Liesbeth. Het stuk eindigt met hun eerste ontmoeting. Mij interesseert altijd de menselijke kant, de emoties; dat is het mooie van theater. Voor Den Uyl was politiek zijn passie. Toneel is mijn passie."

Don Duyns als Joop den Uyl

Don Duyns speelt Joop den Uyl in de voorstelling 'Den Uyl: of De Vaandeldragers', morgenavond te zien in Plaza Futura aan de Leenderweg 65 in Eindhoven, 20 uur.

De valkuif en de allegorie

*Toneel dat meer wil
voorstellen dan wat er
daadwerkelijk wordt
getoond, vindt zijn
rechtvaardiging vaak
in de programmafol-
ders. En zijn voortijdig
graf op het podium.
De politieke allegorie
als taai misverstand.*

—
door Loek Zonnenveld

De sjofel gekostumeerde jongeman die de voorstelling opent, zegt opgegroeid te zijn in de jaren zeventig — hij is derhalve voornamelijk zichzelf, een rechtgeaard product van zijn tijd. Moeder was een hippie («je eigen kut van binnen bekijken met een beslagen spiegeltje») en vader werkte veel te hard. Opa schold op de sociaal-democraat Joop den Uyl die premier werd van het meest linkse kabinet van Nederland toen de jongeman zes was, en die drie jaar

later weer ten val werd gebracht door Dries van Agt («het christelijk reptiel»).

De jongeman (gespeeld door Juda Goslinga) zegt wel van Den Uyl gehouden te hebben, «al begreep ik geen bal van wat-ie zei of wat-ie wou». Direct daarna heft hij het lied *Wijde pijpen* aan: «We droegen wijde pijpen, we hadden een grote bek/ De duivel was Amerika, we rookten zware shag/ We geloofden in iets mooiers, in iets mooiers/ We deden blij aan vrije seks, altijd in voor iets gek/ Ons haar was lang en sluik, ons haar was lang en sluik/ We waren baas in eigen buik/ En we droegen wijde pijpen, wijde pijpen.»

De voorstelling *Den Uyl, of: de vaandeldragers* (tekst en regie: Don Duyns, productie: Growing

up in Public) is vertrokken. De makers zeiden de intentie te hebben een «warmbloedige poging te doen een bewogen tijdperk tot leven te brengen». De actualiteitenrubriek *Nova* stuurde de kinderen van Joop en Liesbeth den Uyl op de première af (ze reageerden vertederd). Een grote avondkrant vergeleek een serie recente theaterstukken die de bedoeling hadden een tijdsbeeld te schetsen op de voorpagina van de kunstbijlage met elkaar: voorstellingen over de nacht van Schmelzer, het

vorige vriendinnetje van Willem-Alexander en het Nederlandse gestoethaspel in Screbrenica, uiteindelijk allemaal oer-Hollandse polderdrama's met een dramatische reikwijdte en spankracht van nul-komma-niks.

Politieke allegorieën in het vaderlandse toneel zijn zelden de maatvoering van de kuitbroek en de drickusman ontstegen. Joost van den Vondel wilde nog weleens een hoge gooi doen, toen hij bijvoorbeeld de Griekse generaal-diplomaat Palamedes inzette om het conflict tussen Johan van Oldenbarnevelt en prins Maurits vorm te geven. Maar in de vorige eeuw werd de platgeconcurrerende middenstander om de hoek of de corrupte reder in de vissershaven de meest verregaande metafoor om bij Heijermans zoiets als het duivelse kapitalisme ten tonele te brengen. Don Duyns komt in zijn allegorische fantasie over de tijden van «de verbeekling aan de macht» in de jaren zeventig niet veel verder dan... wijde pijpen.

Het is overigens best een aardig stuk, Don Duyns' *Den Uyl, of: de vaandeldragers*. Zijn huiscomponist Jan Pieter Koch maakte ook best aardige muziek (op cd bij de voorstelling te koop). Maar veel meer dan een verzameling best aardige anekdotes is het toch echt niet geworden. Duyns gokt mijns inziens te veel op te weinig paarden. Met name buit hij met verve de verhouding uit tussen de slordige romanticus Den Uyl en zijn broodnuchtere, geaarde echtgenote Liesbeth. En hij maakt een serie fraaie nummers van de eeuwige gevechten tussen de staatsman Den Uyl en zijn oerkatholieke, ongrijpbare tegenvoeter Dries van Agt. Beide plotlijnen zijn echter te mager en na een paar scènes («bedrijven» noemt Duyns die) volledig uitgewerkt, waarna de auteur bekwaam maar doorzichtig op «herhalingsoefening» gaat en in studentencabaret vervalt.

Bovendien mist Duyns ruimschoots de boort van het koningsdrama dat achter Joop den Uyl wel degelijk schuil gaat: de slangenkuil van politieke strebers, complotterende opvolgingskandidaten en hitsige partijcongressen waarin uiteindelijk niet zozeer Dries van Agt en zijn jezuïtische trawanten het tweede kabinet Den Uyl onmogelijk maakten, maar zijn eigen sociaal-democratische geestverwanten. De politieke thriller die «kroonprins» Ed van Thijn in 1978 schreef over de onderhandelingen die tot dat tweede kabinet van «omc Joop» hadden moeten leiden (*Dagboek van een onderbandelaar*), wordt door Duyns wel even aangestipt, maar is als bron niet door hem geplunderd. Jammer. Duyns strooit, heen en weer rolschaatsend op de snelweg van de tijd, met anekdotes, liedteksten (waarin hij voornamelijk kansen laat liggen) en nostalgische overpeinzingen over nachtelijke vergaderingen, bebloede koppen in het parlement en snieren naar de actuele en door de jongeman Goslinga dodelijk saai bevonden overlegdemocratie van Wim

Kok en de zijnen.

Ik miste, zelf een toeschouwer annex tijdgenoot van Den Uyl, eigenlijk vrij veel, terwijl die doelrijpe kansen allemaal voor het inkoppen lagen. Waarom heeft Don Duyns bijvoorbeeld niet een lekkere speelsceñe bedacht tussen Den Uyl en koningin Juliana? Om daarin «aan te tonen» dat bij zwaar weer voor de Oranjes het altijd weer de sociaal-democraten zijn die alle kaarten in het spel moeten houden en de rotklussen mogen opknappen. En waarom gunt-ie die jongeman uit het begin van de voorstelling, de verteller van het stuk, niet een pakkende monoloog over Den Uyl die van zijn voetstuk viel. Het joch zou bijvoorbeeld kunnen vertellen over het jaar 1982 toen hij — inmiddels vijftien geworden — aan de hand van zijn zwaar overwerkte vader te hoop liep tegen Den Uyls plannen met de ziektewet (het laatste grote drama in zijn politieke bestaan en tevens zijn sociaal-democratische Waterloo).

Don Duyns' schrijversarm reikt niet verder dan het uitmelken van de pesterijen van Van Agt jegens de «drs. uit Buitenveldert» en een goedkope verwijzing naar Liesbeth den Uyls bemoeienis met de Dwaze Moeders in Argentinië. Rest mij derhalve nog te zeggen dat acteur Dick van den Toorn (Den Uyl) zeer aan zijn voorbeeld doet denken, Debbie Korper (Liesbeth) nog veel meer aan het hare, en dat Stijn Westenend (Van Agt) me te wratterig is (in zijn gezicht en in zijn acteren). Juda Goslinga is de held van de avond. Hij blijft tenslotte zichzelf.

Ivo van Hove, sinds 1 januari de nieuwe artistiek directeur van Toneelgroep Amsterdam, heeft zich de laatste tijd de gewoonte aangewend in het programmaboekje zelf een inleiding op zijn voorstellingen te schrijven. De openingsproductie van zijn nieuwe gezelschap, Christopher Marlowes *The Massacre at Paris*, voor deze gelegenheid herdicht door Hafid Bouazza, krijgt van Van Hove de ondertitel *Een mensenramp*. Het stuk (voor zover we hier van een stuk kunnen spreken, maar daarover later meer), werd door Marlowe (1564-1593) waarschijnlijk voltooid in december 1592. Het werd voor het eerst gespeeld in januari 1593.

The Massacre at Paris handelt over de godsdiensttwisten tussen de protestanten en de katholieken in het Frankrijk van de decennia daarvoor, met als dieptepunt een massaslachting na een adellijk huwelijk, de zogenoemde Bartholomeusnacht. Van Hove schrijft in zijn

inleiding onder meer het volgende: «*The Massacre at Paris* is een genadeloze analyse van de macht en hoe het streven naar macht door religieuze motieven gerechtvaardigd wordt. Religie is voor niemand in dit stuk een zuiver ideaal, het is een dekmantel voor oorlog.» En: «Wie niet tot de eigen groep behoort, mag vernederd — of erger nog — verjaagd en vernietigd worden. Dit fundamentalisme is een vrij-

brief voor massale slachtingen, rassenzuiveringen en lichamelijke folteringen. Het schokkende aan Marlowes visie is dat hij mensen toont die religieus zijn. Religie blijkt echter een middel om mensen te verdelen in goeden en slechten.»

Na de onvermijdelijke vergelijking met de islamitische jihad vervolgt de regisseur: «Marlowe schrijft niet alleen een politiek drama van de macht, zijn genie brengt een huwelijkstragedie, een familiedrama en het verhaal over uitgeholde vriendschappen onder één grote koepel. De tekst is niet richtingloos, zoals algemeen aangenomen wordt, hij tikt als een tijdbom gedecideerd door tot de fatale explosie.»

Dit ronkende folderproza betreft een onvoltooid script, een kleine twaalfhonderd versregels, dertig pagina's gedrukte tekst, bevolkt door bijna veertig personages van wie een niet onaanzienlijk deel in een saccatoritme wordt uitgemoord.

Marlowe, die zijn dramatische genie bewees in de in het jaar van zijn vroege dood voltooide stukken *Edward II* en *The Jew of Malta*, heeft in *The Massacre at Paris* overduidelijk de twee delen van zijn *Tamblaine the Great* uit 1590

(in hun tijd succesrijke theatrale B-filmscenario's) en vooral Shakespeares *Richard III* (uit 1593) willen overklassen. Of hem dat op de plankieren van het elisabethaanse Londen is gelukt, we weten er weinig méér van dan dat er tussen 1593 en 1602 ongeveer twintig voorstellingen van *The Massacre* zijn gespeeld, in vier verschillende versies.

De kale tekst moet het vooral hebben van overkill (in de wel zeer letterlijke zin van het woord). Klaarblijkelijk vertrouwde Van Hove niet helemaal op de theatrale kracht van Marlowes «ruwe diamant», want hij gaf Hafid Bouazza (die in 1996 debuteerde met de verhalenbundel *De voeten van Abdullab* en die dit jaar het vermakelijke boekenweekessay *Een beer in bontjas* schreef) ruimbasis voor een vrije bewerking en voor een forse verdubbeling van het aantal versregels.

Bouazza, die Marlowes werk kent en zegt ervan te houden, moet ook hebben geweten dat van een theatraal slachthuis als een soort repeterende breuk op den duur het menselijk drama

het voornaamste slachtoffer wordt. Dus bouwde hij twee van Marlowes figuren, die van hem in het origineel respectievelijk vijf zinnen en één grote scène kregen, uit tot sleutelfiguren in zijn bewerking: Taleus, bij Marlowe een de herenliefde toegedane «*bedfellow*», en de echtgenote van de «*slager*» in de Bartholomeusnacht, de hertogin de Guise.

Taleus lijkt als twee druppels water op de jongens in Bouazza's *De voeten van Abdullah*, die weloverwogen worden weggehouden van vrouwen en hun seksuele avonturen voorname-lijk beleven in hun fantasie. Deze Taleus wipt monter van de ene koninklijke bilspleet in de andere en brengt ook de hertogin de Guise het hoofd op hol. Deze, door haar moordzuchtige man in het echtelijke bed ernstig versmadede dame, schrijft «haar Taleus» een hartstochtelijke brief, die door Guise wordt onderschept. Het levert een scène op die in Bouazza's vaardi-

ge proza misschien niet had misstaan. Maar toneel... nou nee.

«*Guise*: Deze brief staat stijf van voosheid!/ De zinnen druppelen van vunjige zinnelijkheid!/ Regels als de lijnen van je vochtige handpalmen./ Ben ik zo oud geworden of is jouw wellust zo verjongd/ Dat anderen mij van hun ligplaats verdrijven?/ Ben je mijn liefde, die jou zo hoog achtte, helemaal vergeten?/ Is de glorie van Guise slechts een vlek/ In het gelige wit van je geile ogen?/ Weg, lichtekooi, verborg je gezicht in schaamte./ Weg strompet, blaas je ontucht in bordelen!

Hertogin: Kon je lid maar zo zwellen als je keel./ Maar onder je gordel ben je een leegblater./ Ligplaats? Waar jij ook ligt — het is niet boven mij./ Vochtige handpalmen? Niet van jouw zweet./ Niet in liefdesarbeid met jou vereelt./ Stijf? Het papier wel, maar jij?/ Glorie? Vlek? Spreek jij over vlek?/ Mijn dienstmaag-

den hebben maandenlang/ Ons bed niet hoeven verschonen.»

Die bouazzaïaanse neologismen («strompet», «leegblater», «vereeelt») ogen op het eerste gezicht heel smakelijk en ik ben echt een ruimdenkende toncelluisteraar, maar deze teksten krijgen in de mond van acteurs toch al snel de allure van broddelwerk uit een poësiealbum van de islamitische zondagsschool.

De voorstelling die Ivo van Hove uit deze Marlowe/Bouazza-taart heeft gebakken, heb ik twee keer gezien: een try out en een reguliere vertoning. Zulks niet uit pure liefde, maar omdat ik eenvoudig de eerste keer mijn ogen en oren niet geloofde en de uitvoerders het voordeel van de twijfel gaf dat nu eenmaal bij een uitprobeervoorstelling hoort.

Het bleek echter ook de tweede keer allemaal echt waar te zijn geweest. Een speelveld zo vol met klokken en orgelpijpen, snoeren en slangen dat iedere misc-en-scène of beweging

van acteurs op voorhand kansloos was. Een klankdecor (Harry de Wit) zo vol decibellen dat zelfs met behulp van elektronische versterking de arme acteurs nauwelijks boven de geluids-orkanen uit konden komen. Een kostumering van modeontwerper Walter van Beirendonk, ongetwijfeld geniaal in het kleurengamma en briljant in de foefjes (ritssluitingen als steekwonden, Bauhaus-hollen als hoepelrokken), maar zo overduidelijk geënt op *épater le bourgeois* dat ik er nederig van werd, en kleurenblind.

Acteren deed eigenlijk alleen Lineke Rijxman (als hertogin de Guise), die opnieuw bewees dat ze waarschijnlijk zelfs van de tekst-zegging van het complete telefoonboek van Peking, achterstevoren gespeld in het Sanskriet, nog een adembenemende voorstelling weet te maken. De rest, ook Joop Admiraal, ook Kitty Courbois, ook Ina van Faassen, ook de ogenrollende schurk van Titus Muizelaar, kwam eigenlijk niet veel verder dan een krachteloze poging tot toneelspelen, voortijdig gesmoord in het zompige moeras dat was aangericht door een overmoedige wonderboy die geen maat meer weet te houden.

♦
Den Uyl, of: de vaandeldragers is nog t/m 10 mei overal in Nederland te zien. Inlichtingen: Growing up in Public, 030-2761220, www.growingupinpublic.nl.
The Massacre at Paris is nog t/m 7 april te zien in Rotterdam, Utrecht, Arnhem, Maubeuge (Fr.), Alkmaar, Eindhoven en Den Bosch. Inlichtingen: 020-5237800, www.toneelgroepamsterdam.nl.

Rattle in Amsterdam'.

Den Uyl, Wiegel en Van Agt op toneel

(Van onze kunstredactie)

AMSTERDAM - Ooit gehoord van het Den Uyl-combo? Het speelt een belangrijke rol in *Den Uyl of de Vaandeldragers*, een nieuw stuk van de Utrechtse theatergroep Growing Up in Public, waarin acteur Dick van den Toorn Joop den Uyl zal spelen. Behalve Den Uyl zelf zullen Liesbeth den Uyl, Hans Wiegel - als dubbelrol (!) gespeeld door actrice Debbie Korper - en Dries van Agt (een rol van Stijn Westenend) op het toneel herleven.

"We spelen geen formatieperiodes n.a of de Nacht van Schmeltzer," zegt Don Duyns, schrijver van het stuk. Hij baseerde zich op onder meer archiefonderzoek en de documentaires *De verbeelding aan de macht* en *De Keuken van Kok*.

"Het is eerder zo dat ik Den Uyl tot leven wek om een vraag te onderzoeken. Hoe komt het dat politiek toen tot de verbeelding sprak en nu niet meer? Of is het alleen maar een mythe

dat het er toen zo veel bevoegener aan toeging? Ik denk zelf eigenlijk van niet. Mijn geboortjaar is 1967. Op mijn zevende haatte ik Van Agt, zonder dat ik precies wist waarom. En Den Uyl was toch een beetje een vaderfiguur. Tegenwoordig is politiek een kwestie van pragmatiek en winstbejag. Zie je wel, ik klink al als een ouwe socialist."

Dat er geen historische gebeurtenissen worden nagespeeld, betekent niet dat de acteurs geen moeite doen om op hun personages te lijken.

Duyns: "Pakken, brillen, we gaan er alles aan doen. We denken over zwarte contactlenzen voor de ogen van Van Agt, en ook de wratten gaan er komen. Wel lastig, want die moeten uitsteken."

Het combo, ten slotte, speelt muziek van Jan Pieter Koch, gebaseerd op werk van Led Zepelin en Deep Purple. Naast vier anderen speelt Dries Van Agt - alias Stijn Westenend - er trompet in.

'IK ZIE GRAAG MENSEN DIE TEGEN HUN EMOTIES VECHTEN

Acteur Dick van den Toorn (1960) bracht eerder onder meer Willem Alexander en Benny Hill op de planken tot leven. Nu speelt hij de vroegere PvdA-leider en minister-president Joop den Uyl in het muziektheaterstuk Den Uyl, of: de vaandeldragers.

Hoe speel je een politicus die zo notoir slecht uit zijn woorden kwam? 'We hebben veel gekeken naar oude nieuwsuitzendingen en interviews. Als je hem bij Sonja zag zitten, ongemakkelijk, de hele tijd naar het plafond starend, stroef pratend: helemaal zichzelf, maar wervend was anders. Politici kregen nog geen mediatraining.'

Probeer je je net zo geblokkeerd te gedragen als hij? 'Ja. Dat vind ik ook het fascinerende van de rol. Ik zie graag mensen die tegen hun emoties vechten. Drama is iets anders dan huilen, schreeuwen en stampvoeten. Het is niet moeilijk om te staan janken op een toneel, het is moeilijk om het te laten. Op het toneel werken we met zendermicrofoontjes, zodat ik binnensmonds kan blijven mompelen zoals hij ook deed.'

Veel mensen kennen je uit komische rollen. Zie je er niet tegenop om zo'n serieuze politicus te spelen? 'Ik speel graag komische rollen, omdat ik humor een beleefde vorm van wanhoop vind. Het getuigt van intelligentie om in de vreselijkste situaties, in weerwil van alle ellende, te kunnen relativeren en nog een grap te

maken ook. Maar ik vind het net zo leuk om iemand te spelen die zijn hele leven zo idealistisch en strijdvaardig was, ook toen het zijn regering op veel punten zo tegenzat. In verhouding met alle problemen in de jaren zeventig heeft Paars het nu zo makkelijk.'

Is het moeilijk om op je veertigste te lijken op iemand die twintig jaar ouder was? 'Daar hebben we ons het hoofd even over gebroken, ja. Ik bedoel, wie heeft er ooit verzonnen dat het leven begint bij veertig? De dóód begint bij veertig! Ik zag het dan ook niet zo zitten om me voor deze rol kaal te laten scheren. Je weet tenslotte nooit of het nog terugkomt.'

Dus? 'Het gaat er ook niet om of ik 'm nou wel sprekend ben of niet. De herkenning van: goh, het is 'm precies, dat werkt toch maar twee minuten. Don Duyns heeft ook geen historische verhandeling geschreven, maar een poëtische tekst. In het stuk lopen Den Uyls privé-leven en zijn politieke leven - dingen als de treinka-ping bij De Punt en de autoloze zondag - dwars door elkaar.'

Wat is de mooiste zin uit het stuk? 'Soms heb ik het idee dat hoe harder ik ren, hoe minder ik vooruitkom. Dat ik vastzit in het teer, de stroop.'

Den Uyl, of: de vaandeldragers van Growing up in Public is 'n tournee. Meer informatie: 030-2761220 of www.growingup.nl

opmaat theater

Dick van den Toorn en Debbie Korper als Joop en Liesbeth den Uyl.

FOTO REYN VAN KOOLWIJK

VAANDELDRAGERS

Er bestond al een stuk over 'De Nacht van Schmelzer', geschreven door Martin van Amerongen, maar verder is de vaderlandse politiek niet echt een onderwerp voor het Nederlandse toneel. Don Duyns, toneelschrijver en een van de stuwende krachten achter de Utrechtse groep *Growing up in Public*, schreef voor zijn eigen gezelschap dwars tegen dit gebrek aan traditie in het stuk 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers', muziektheater over een oerhollandse doordouwer. Duyns

heeft overigens wel een traditie in het schrijven over helden als Abe Lenstra, Johnny Jordaan en Benny Hill. Begeleid door het drie man sterke Den Uyl-combo zullen in 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' vier acteurs de balans opmaken: wat heeft Den Uyl voor de Nederlandse politiek betekend en waar is het élan uit die beruchte jaren zeventig gebleven? Was alles een illusie of zijn er toch tastbare resultaten geboekt? Daarover gaat deze voorstelling, en over de vraag of heimwee

naar die polemische jaren op zijn plaats is. 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' wordt een productie waarin biografische sketchjes worden afgewisseld met debatten, strijkliederen, korallen en andere muzikale intermezzi van componist Jan Pieter Koch. Dick van den Toorn speelt Den Uyl, Debbie Korper zijn vrouw Liesbeth.

Utrecht, Huis aan de Werf, 22, 23 en 24 februari (première); tournee.

Den Uyl krijgt geen standbeeld

THEATER

Den Uyl, of: De Vaandel dragers door Growing up in Public, tekst en regie Don Duyns. In Huis a/d Werf Utrecht, 24 februari; tournee t/m 10 mei.

Liesbeth wil graag met Joop een avondje uit, even iets cultureels doen, gezellig naar Poëzie Hardop. Maar Joop werkt liever door aan een essay, ongetwijfeld de zoveelste variant op zijn stokpaardje: de verdeling van kennis, macht en inkomen. Het levert de nodige irritatie op in Huize Den Uyl, waar twee ego's op één kussen slapen.

Joop den Uyl en zijn vrouw Liesbeth zijn de hoofdfiguren in Don Duyns' toneelstuk *Den Uyl, of: De Vaandel dragers*, dat dit weekend onder toezicht oog van dochter Saskia Noorman-Den Uyl en andere familieleden in première ging. Saskia zat pontificaal op de eerste rij, en daar hoort ze ook als een van de weinigen die het gedachtegoed van haar geëngageerde ouders nog wil uitdragen.

De dochter moest tijdens de voorstelling af en toe onbedaarlijk lachen, soms viel haar mond open, soms keek ze wat bedeesd naar de vloer. Een feest der herkenning moet het geweest zijn, zo te kijken naar twee acteurs die door voortreffelijk werk van de afdeling Kostuum en Kap-en Grimewerk van theatergroep Growing up in Public zoveel op haar ouders zijn gaan lijken.

Maar zij zal ook momenten van gêne hebben gekend, omdat Duyns voor het echtpaar Den Uyl geen standbeeld heeft opgericht. Joop (prachtig gelijkend gespeeld door Dick van den Toorn) en Liesbeth (een fenomenaal acterende en geklede Debbie Korper) tonen zich weliswaar zielsverwanten, maar de ruzietjes en het onbegrip overschaduwden de lieve momenten. Vooral Liesbeth is in dit stuk een drammerige tante, die geheel haar eigen koers vaart.

Dat levert prachtige en vooral ook kornische scènes op, vooral als Korper plotseling in een strijdlied uitbarst of een hysterische aanval krijgt van Hollandse benauwdheid. Weg wil ze, weg van het land van Mies Bouwman en Willem Ruys, weg van het gekon-

kel op het Binnenhof, weg van Wiegel en Van Agt.

Tussen dit tweetal duikt regelmatig de figuur Dries van Agt op. Als een Meester Kwel loopt hij het engagement en politiek gevoel van Den Uyl voor de voeten. In de dialogen tussen de twee maakt Duyns in simpele woorden duidelijk hoe tussen het bevolgen idealisme van de één en het lierefluerige van de ander een enorme afrond gaapte. Stijn Westenend speelt Van Agt op de rand van de karikatuur, met die zwarte pukels op het gezicht, dat vettig vastgeplakt haar en die zo intens katholiek gevouwen handen.

De schrijver zelf duikt ook op in deze voorstelling, in de rol van Juda Goslinga, een dertiger van nu die zich afvraagt wat precies de betekenis is geweest van de man die hij als jongetje zo vaak op televisie zag. Goslinga praat de scènes aan elkaar en voorziet ze van commentaar in een speelstijl die uit het stand-up comedycafé lijkt geplukt. Want Growing up in Public mikt duidelijk ook op een jong publiek. Het Den Uyl Combo speelt daarom muziek die het midden houdt tussen Armand en Acda & De Munnik.

De composities zijn af en toe onnodig hard en simpel. Maar er klopt meer niet: de opbouw van de voorstelling is nogal rommelig met al dat heen en weer gezap in de tijd; de dubbelrollen (Korper speelt ook Wiegel en Goslinga Van Thijn) leveren soms onbedoeld flauwe satire op. Duyns heeft niet echt een keuze gemaakt of hij het fenomeen Den Uyl wil relativiseren of juist wil omhelzen. 'Jullie hadden goud in handen en hebben er lood van gemaakt!', roept Goslinga verwijtend. Maar dat geldt ook enigszins voor deze voorstelling.

Wat je Duyns en zijn spelers niettemin moet nageven, is dat zij hebben gezorgd voor opflakkerende gevoelens voor deze bevolgen politicus met zijn dromen over een rechtvaardiger maatschappij. 'Ik heb een ceder in mijn tuin geplant', horen we hem mompelen, en cederen staan er helaas niet meer in het paarse polderlandschap van nu.

Hein Janssen

Den Uyl van Don Duyns doortrokken van weemoed en protest

Eenzaam tussen de kunstrozen

Utrecht - De jaren zeventig, dat waren nog eens tijden. Met haar 'verbeelding aan de macht'; met het inspirerende geloof in een maakbare (betere) samenleving; een polariserende politiek met als inzet spreiding van macht en meer sociale verworvenheden voor iedereen. En met minister-president Joop den Uyl als de belichaming van dit linkse elan.

Waarom is er nu in deze verzakelijke en op economisch profijt gerichte maatschappij van het kleurloze poldermodel van die bevolgenheid nauwelijks meer iets overgebleven? Dit vraagt Don Duyns zich af in de door hem geschreven en geregisseerde voorstelling 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' bij de Utrechtse theaterfirma Growing Up in Public. Hij stelt deze kwesties aan de orde bij monde van een deels geagiteerde, deels door nostalgie gedreven jongeman (Juda Goslinga), die indertijd als adolescent iets van dat

turbulente tijdvak heeft meegemaakt. Ook al lopen er in het stuk sleutelfiguren rond als Joop den Uyl, zijn vrouw Liesbeth, Dries van Agt en Hans Wiegel, de antwoorden hierop blijven achterwege. Het stuk is geen geschiedkundige reconstructie van periode en personages. Wel wordt er voldoende naar verwezen om die jaren in gedachten opnieuw te beleven. De duidelijk herkenbare karakters zijn opgebouwd uit fantasie en werkelijkheid. Al zijn hun stemmen, gedragingen en uiterlijke kenmerken voortreffelijk en daar

door extra attractief nagebootst; de typeringen reiken gelukkig verder dan die van de Soundmixshow. Schrijver en regisseur Don Duyns zorgt voor een psychologische verdieping van hun geestesgesteldheid en beweegredenen. In dat kader toont Dick van den Toorn in zijn spel naast het strijdbare, het bij tijden drammerige en de welgemeende sociale betrokkenheid van Den Uyl, ook diens eenzaamheid en verbondenheid met zijn vrouw Liesbeth. In de mise-en-scène staat hij - ondanks alle sympathie die naar hem uitgaat - meer dan eens alleen en verlaten op het lege toneel. Later staat hij in het uit kunstrozen bestaande bloemenveld als symbool van een hemels socialisme. Het zalvende en geniepige van Dries van Agt laat Stijn Westenend ontstaan uit gevoelens van miskenning in het algemeen, en uit een minderwaardigheidsgevoel ten opzichte van Den Uyl in het bijzonder. Bij Debbie Korper sta je helemaal met stijgende verbazing en

begeestering te kijken hoe zij de wilskrachtige en geen blad voor de mond nemende Liesbeth den Uyl zo intens en trefzeker weet te karakteriseren. Cartoonsk is in een dubbelrol haar rake kenschets van Hans Wiegel met zijn Bourgondische levensstijl. De voorstelling wordt geïntensiveerd met zang en muziek door de gelegenhedsformatie het Joop Den Uyl-combo. Halverwege de vertolking, wanneer het op één wandje na decorloze toneel is opgefleurd met een neergeklapt paneel met die honderden kunstrozen erop, vloeien feiten en fictie sterker in elkaar over. De vervlechting van nog een thema in het stuk: de liefde tussen Joop en Liesbeth den Uyl krijgt dan op een vertederende manier meer reliëf. Vooral aan het eind, wanneer de eerste ontmoeting en verliefdheid tussen hen beiden wordt verbeeld. 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' is een licht weemoedige en van protest doortrokken voorstelling met

de eenvoud van een kort uittreksel van een voorbije, maar nog immer tot de verbeelding sprekende periode. Het voelt aan alsof Don Duyns, voor zolang als het stuk duurt, een tikkeltje mokkend maar toch knusjes een warme wollen deken over je uitspreidt. Het is minder plezierig dat je na afloop de winterse buien in dit huidige politieke en sociale leefklimaat ervaart als des te onaangenaamer.

Max Smith

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers'. Tekst en regie: Don Duyns. Compositie: Jan Pieter Koch. Toneelbeeld: Pieter Smit. Vertolkers: Dick van den Toorn, Debbie Korper, Stijn Westenend en Juda Goslinga. Musici: Reint van den Brink, Hein Franssen en Andrei Lobanov. Gezelschap: Growing up in Public. Première: Huis a/d Werf Utrecht, 24/2. Ook te zien in: Theater De Fransche School Culemborg, za 10/3; Theater de Kloostertuin Woerden, 16/3; Theater de Lieve Vrouw Amersfoort, 21/4; De Lampegiet Veenendaal, 24/4 en Stadsschouwburg Utrecht, 9/5 en 10/5.

'Den Uyl' ontbeert drama

De Telegraaf
26 februari 2001

Theatergroep: Growing Up In Public; **voorstelling:** 'Den Uyl, of: De vaandeldragers'; **tekst en regie:** Don Duyns; **spel:** Dick van den Toorn, Debbie Korper, Stijn Westenend, Juda Goslinga; **gezien:** Huis a/d Werf, Utrecht.

Roerige jaren waren het in Den Haag tijdens het kabinet Den Uyl-Van Agt. De tijd dus van polarisatie, heftige debatten, politieke passie, overzichtelijke zwart-wit tegenstellingen en een sterk betrokken publiek. PvdA-voorman Joop den Uyl was een van de hoofdrolspelers, net zoals in het nu aan hem gewijde toneelstuk van Don Duyns.

Den Uyl, of: De vaandeldragers heet het voluit. Ook de latere premier Dries van Agt (CDA) en vice-premier Hans Wiegel (VVD) komen er in voor, evenals Den Uyls echtgenote Liesbeth.

Den Uyl wordt gespeeld door Dick van den Toorn, die uiterlijk verrassend aardig naar het voorbeeld is gemodelleerd en ook qua stem, motoriek en pose demonstreert uitstekend gekeken en geluisterd te hebben. Debbie Korper is een vondst als Liesbeth den Uyl, veel meer dan in haar tweede rol(letje) als Hans Wiegel, die niet uit de verf komt. Van Agt wordt redelijk herkenbaar neergezet door Stijn Westenend.

Gepruttel

Zijn de poppetjes behoorlijk ingevuld, het verhaal waarin ze staan houdt niet over. Mocht iemand een gedramatiseerde botsing verwachten tussen politieke mastodonten, dan dreigt teleurstelling. Tamelijk vriendelijk klickend gepruttel is het eerder, doorspekt met trefwoorden die de politieke jaren zeventig in herinnering roepen (treinkaping, Lockheed schandaal, autoloze zondag, grondpolitiek, Selectieve Investerings Regeling), maar zonder veel lijn, samenhang of achtergrond.

Nee, Duyns 'Den Uyl' zal niet de geschiedenis ingaan als ingrijpend politiek drama, hooguit als nostalgische reflectie op een voorbij periode. Want daarover laat de schrijver geen misverstand bestaan: hij denkt met heimwee aan Den Uyl, aan bevlogen visies, aan een samenleving die maakbaarder leek dan vandaag, en behoort tot de critici van 'lauw paars'. Ook van Van Agt en Wiegel trouwens, want die spelen de voorspelbare rol van schurk.

Brommerig

Eigenlijk blijft het daar bij: Den Uyl is brommerig, drammerig, gedreven en goedhartig, diens vrouw fel en minstens even gedreven, Van Agt onbetrouwbaar, goed van de tongriem gesneden en op een gladde manier charmant. Clichés die op z'n minst nader uitgewerkt hadden moeten worden om diepgaand te interesseren. Zover is het niet gekomen: 'Den Uyl' scheert langs de oppervlakte, de personages blijven typetjes, niet bijster ver verwijderd van Jan Klaassen en Katrijn.

Met wat liedjes er tussen door en een verteller die, voor het geval het ons mocht ont-

gaan, drie keer uitlegt hoe leuk en spannend en beloftevol het leven was onder Den Uyl, zit het stuk bovendien middenin de gevarenszone van stichtelijk vormingstheater. Nou ja, ook dat was heel erg jaren zeventig, zodat het wat sfeer betreft in de goede hoek zit.

Keurig imitatiewerk, niet ongezellig en bij vlagen onderhoudend, maar daarmee is het wel gezegd. Duyns heeft bepaald wel betere geschreven.

Peter Liefhebber

■ Dick van den Toorn en Debbie Korper als Joop en Liesbeth Den Uyl bij Growing Up In Public.

FOTO: REYN VAN KOOLWIJK

Den Uyl is een rommelig drama

Voorstelling: Den Uyl, of: De vaandeldragers. Door: Growing up in Public. Tekst en regie: Don Duyns. Muziek: Jan Pieter Koch. Spel: Dick van den Toorn, Juda Goslinga e.a. Gezien: 24/2 Huis aan de Werf Utrecht. Tournée t/m 10/5. Inl. (030) 276 21 72 of www.growingupinpublic.nl

Door WILFRED TAKKEN

„We droegen wijde pijpen/ we hadden een grote bek/ we rookten zware shag/ we deden blij aan vrije seks/ Ons haar was lang en sluik/ We waren baas in eigen buik.” In Nederland vonden de swingin' sixties in de jaren zeventig plaats. De jaren van het kabinet-Den Uyl, de tijd van grote veranderingen. Iedereen zat zonder das in wijkra- den, en discussieerde nachtenlang rokend en drinkend over stadsver- nieuwing, terwijl op de achter- grond de donkerbruine elpee *Déjà Vu* van Crosby, Stills, Nash & Young draaide.

Als symbool voor dit tijdperk is de toenmalige PvdA-voorman Joop den Uyl (1919-1987) een dankbaar onderwerp voor een to- neelstuk. Don Duyns schreef en regisseerde het biografische mu- ziektheaterstuk *Den Uyl, of: De vaandeldragers*. Op een kale Bühne staat een popband prominent op- gesteld. De achterwand klappt naar voren en onthult een prachtig groen veld vol plastic rode rozen. De acteurs, hyperrealistisch ver- kleed als Joop den Uyl, zijn vrouw Liesbeth en Dries van Agt, spelen in korte scènes belangrijke mo- menten uit Den Uyls regeerperi- ode, afgewisseld met pop- en strijd- liederen.

Den Uyls leven en werk bieden meer dan genoeg dramatische mo- menten: de oliecrisis, de Lock- heid-affaire, de Molukse treinka- pingen, de vetes met CDA-leider Van Agt, het uiteenspatten van zijn kabinet, de verbittering daar- na als CDA en VVD samen een re- gering zonder PvdA vormen, en tien jaar later zijn vroege dood. Al die ingrediënten zitten erin, maar Duyns is niet verder gekomen dan het opsommen ervan. Geen mo- ment weet hij ze om te zetten in

overtuigend theater. De verzame- ling scènes is veel te los en te rom- melig, en missen dramatische op- bouw. De dialogen zijn oppervlak- tig en niet spannend. Hij is te wei- nig losgekomen van zijn documen- tatie.

Dat zou niet zo'n bezwaar zijn geweest als Duyns een sterke ac- teur voor de rol van Den Uyl had gehad, maar Dick van den Toorn, die tot nu toe vooral kluchtige rol- len speelde, kan het niet aan. Hij doet de bewegingen en de stem van Den Uyl goed na: het omslachtige, schorre gemompel, de wikkende en wegende handen, het getuite mondje en de nadenkend gesloten ogen. Maar meer dan een leuke act wordt het niet. Van den Toorn staat met zijn handen naast zijn li- chaam stil op het podium, een pas- sief mannetje, niet een worstelende leider die vol ongedurig vuur het toneel beheerst.

Gelukkig is er de op de progres- sieve rock uit de jaren '70 leunende muziek van Jan Pieter Koch, met veel akoestische gitaar en Ham- mond-orgel. In Juda Goslinga heeft hij een uitstekende zanger die de nummers op de juiste progres- sieve wijze zingt. Vooral het me- lancholische 'Wijde pijpen' is mooi. Kochs pastiches op socialis- tische strijdliederen zijn ook erg aanstekelijk: „Heft nu dat roode vaandel/ Haakt in de elleboog/ De pet over de oren/ Marcheert nu omhóóg.”

Acteur Juda Goslinga, verkleed als zichzelf, voorziet als verteller de losse scènes van historische context en commentaar. Als Duyns' alter ego vertelt hij dat hij in 1967 is geboren en Den Uyl van enige afstand – als kind – heeft meegemaakt: „Ik mocht Den Uyl wel. Hij had stijl.” Hij ziet de jaren zeventig als een verloren gouden tijdperk. Daarna kwamen de doffe jaren van onverschilligheid die nu nog steeds voortsukkelen. Hij snakt naar engagement.

Hier toont Duyns opeens dat hij wel meeslepend over zijn onder- werp kan schrijven. Samen met de liedjes redden deze persoonlijke teksten de voorstelling nog enig- zins, maar verder is *Den Uyl* een grote gemiste kans.

Eenzame maar strijdbare vaandeldrager

Den Uyl, of: De Vaandeldragers.

Tekst en regie: Don Duyns. Compositie: Jan Pieter Koch. Toneelbeeld: Pieter Smit. Vertolkers: Dick van den Toorn, Debbie Korper, Gezelschap: Growing up in Public. Gezien: première: Huis a/d Werf Utrecht, 24 februari. **Tournee:** vr 2 mrt Theater Lux **Nijmegen**; wo 7 mrt Kunsthuis **Velp**; vr 9 mrt Het Gruitpoorttheater **Doetinchem**; za 10 mrt De Fransche School **Culemborg**; wo 28 mrt Concordia **Enschede**; di 24 april De Lampegi **Veenendaal**; wo 2 mei Schouwburg **Arnhem**.

Door MAX SMITH

De jaren zeventig, dat waren nog eens activerende tijden. Met haar 'verbeelding aan de macht'; met het inspirerende ge-

loof in een maakbare (betere) samenleving; een polariserende politiek met als inzet een spreiding van de macht en meer sociale verworvenheden voor iedereen. En met minister-president Joop den Uyl als de belichaming van dit linkse elan.

Waarom is er nu in deze verzakelijke en op economisch profijt gerichte maatschappij, en in de kleurloosheid van het poldermodel van die bevlogenheid nauwelijks meer iets overgebleven?

Dit concludeert, en vraagt Don Duyns zich af in de door hem geschreven en geregisseerde voorstelling *Den Uyl, of: De Vaandeldragers*.

Hij stelt deze kwesties aan de orde

bij monde van een deels geagiteerde, deels door nostalgie gedreven jongeman (Juda Goslinga), die indertijd iets van dat turbulente tijdvak heeft meegemaakt. Ook al lopen er in het stuk sleutelfiguren rond als Joop den Uyl, zijn vrouw Liesbeth, Dries van Agt en Hans Wiegel, de antwoorden blijven achterwege.

Het stuk is geen geschiedkundige reconstructie. Wel wordt er voldoende naar verwezen om die jaren in gedachten te herbeleven. Ook de duidelijk herkenbare karakters zijn opgebouwd uit fantasie en werkelijkheid. Al zijn hun stemmen, gedragingen en uiterlijke kenmerken voortreffelijk en daardoor extra attractief nage-

bootst, de typeringen reiken gelukkig verder dan een variant van een soundmixshow.

Schrijver en regisseur Don Duyns verbindt er een psychologische verdieping aan van hun geestgesteldheid en beweegredenen. In dat kader toont Dick van den Toorn in zijn spel naast het strijdbare, het bij tijden drammerige en de welgemeende sociale betrokkenheid van Den Uyl, tevens subtiel diens eenzaamheid en verbondenheid met zijn vrouw Liesbeth.

Het zalvende en geniepige van Dries van Agt laat Stijn Westenend voortkomen uit gevoelens van miskenning, in het bijzonder van minderwaardigheid ten aan-

zien van Den Uyl. Bij Debbie Korper sta je helemaal met stijgende verbazing en begeestering te kijken hoe zij de wilskrachtige en geen blad voor de mond nemende Liesbeth den Uyl zo intens en trefzeker weet te karakteriseren.

De voorstelling wordt geïntensiveerd met zang en muziek door de gelegenheidsformatie het Joop Den Uyl-combo. Halverwege de vertolking vloeien feiten en fictie sterker in elkaar over. De verflechting van nog een thema in het stuk: de liefde tussen Joop en Liesbeth den Uyl krijgt dan op een vertederende manier meer reliëf.

Den Uyl, of: De Vaandeldragers is een licht weemoedige en van protest doortrokken voorstelling.

de Gelderlander 26/2/2001

Don Duyns schreef muziektheater rond PvdA-voorman in de jaren zeventig

'Na Joop den Uyl was het speelkwartier voorbij'

'Een sigaartje, een regenjas en een aktentas. Een soort politieke Columbo.' Zo wordt Joop den Uyl door Don Duyns getypeerd in zijn jongste theaterstuk 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers.'

Door **Max Smith**

Van 1973 tot 1977 was Den Uyl minister-president in ons land. Het was de tijd van de oliecrisis met de autoloze zondag; van de onafhankelijkheid van Suriname; de Lockheed-affaire waarin prins Bernhard beschuldigd werd van het aannemen van smeergeld en van de Molukse treinkaping en gijzelingsacties. Maar ook - zoals er in 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' wordt gezongen - van mannen met lange haren, van trektochten naar India, van vrouwen die voor abortus demonstreerden omdat ze baas wilden zijn in eigen buik.

Het muziektheaterstuk werd geschreven door Don Duyns, die in 1967 in Haarlem werd geboren. In de periode van Den Uyl was hij dus nog een jochie. Waarvandaan dan die sympathie voor zijn hoofdpersoon, die in 1987 op 68-jarige leeftijd overleed, en voor die roerige, maar alweer vervlogen tijdgeest? Don Duyns: 'Ik vind Dien Uyl een erg inspirerende man. Dit komt ook door de cartoons van Peter van Straaten. Den Uyl werd door hem afgeschilderd als een slonzige piekeraar, die niet goed uit zijn woorden kon komen. Een soort politieke Columbo. Wiegel werd afgebeeld als een klein dik verwend ventje met snotterbel en Van Agt als een schijnheilig iemand in pries-tergewaad. Ik was erg beïnvloed door die cartoons. Die typering heb ik min of meer verder uitgewerkt in dit stuk. Een paar jaar geleden zag ik de tv-documentaire 'De verbeelding aan de macht'. Dat heeft me ook aangezet tot het schrijven van dit muziektheaterstuk.'

Met componist Jan Pieter Koch begon Don Duyns een dik jaar geleden met het doorspreken van het stuk en later ook met de muzikanten en acteurs en met Paul Feld als dramaturg. 'In de voorstelling is de wisselwerking tussen muziek en

tekst heel belangrijk. Het moet dus haarfijn kloppen.'

Hoewel Don Duyns zich uitgebreid heeft gedocumenteerd, is 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' absoluut geen docu-drama. Behalve uit sympathie voor Den Uyl schreef Don Duyns dit stuk tevens als een reflectie van de huidige samenleving op die van de jaren zeventig. 'Ik ben opgegroeid met het idee van een maakbare samenleving. Met Joop Den Uyl voorop durfden de mensen in die tijd nog op een speelse manier te geloven in een betere samenleving met gelijke kansen en welvaart voor iedereen. In de jaren tachtig is dit idealisme onder Ruud Lubbers uitgegroeid tot een pragmatische maatschappij, waar alles zijn nut moest hebben en financieel rendabel moest zijn. Al dat ludieke uit de voorgaande periode werd teruggeschroefd. Opeens leek het speelkwartier voorbij. Die speelsheid, die slogan van weleer: 'De verbeelding aan de macht', is nu immers helemaal weg. Politiek was toen ook spannend. Met Hans Wiegel van de VVD en Van Agt van het CDA, die ook in dit stuk de slinkse opposenten van Joop den Uyl zijn. Momenteel is politiek met haar poldermodel niet meer dan pappen en nathouden. Zonder er een politiek stuk van te maken, was voor mij een van de kernvragen: waarom had je toen van die kleurrijke politici en nu niet? Waarom zijn bijvoorbeeld

Zalm, Melkert en Kok zo saai en kleurloos? Waarom zijn er haast geen vaandeldragers meer?' 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' heeft mede door de geestige liedteksten een zekere mate van humoristische lichtheid. Naast personages als Joop en zijn vrouw Liesbeth den Uyl, Van Agt, Wiegel en Ed van Thijn komt er in het stuk ook een jongeman voor die regelmatig commentaar geeft. 'In die jongeman zit inderdaad veel van mezelf.

Maar hij stelt de dingen erger aan de kaak dan ik zou doen. Ik ben geen activist. Maar hij heeft absoluut trekken van me.'

Met zijn 33 jaar heeft Don Duyns inmiddels zo'n twintig toneelstukken op zijn naam staan, onder meer over Abe Lenstra, Johnny Jordaan en Benny Hill. Hij is er best wel trots op, maar vindt het niet al te bijzonder. 'Schrijven is voor mij een levensbehoefte.' 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' bestempelt hij als 'een van mijn meest persoonlijke stukken tot nu toe. Uit een gevoel van onvrede en melancholie gebruik ik de figuur en de periode Joop den Uyl om de tijd van nu te onderzoeken. Mij interesseert altijd de menselijke kant, de emoties; dat is het mooie van theater. Voor Den Uyl was politiek zijn passie. Toneel is mijn passie.'

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' van Don Duyns door Growing up in Public. Regie: Don Duyns. Met Juda Goslinga, Debbie Korper, Dick van den Toorn en Stijn Westenend. Het Den Uyl-combo bestaat uit Reint van den Brink, Hein Franssen, Andrei Lobanov en Stijn Westenend. Woensdag 28 maart in Concor dia te Enschede. Aanvang 20.30 uur.

Den Uyl: meer dan Soundmixshow

TONEEL

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers'. Tekst en regie: Don Duyns. Met Dick van den Toorn, Debbie Korper, Stijn Westenend en Juda Goslinga. Gezien Utrecht, Theater a/d Werf, zaterdag. Nog te zien: 15/3 Den Haag (Theater a/h Spui), 27/3 Goudse Schouwburg.

DOOR MAX SMITH

Waarom is er in deze verzakelijke en op economisch profijt gerichte maatschappij, en in de kleurloosheid van het poldermodel van die bevolgenheid nauwelijks meer iets over van het linkse elan van Joop den Uyl? Dit vraagt Don Duyns zich af in de door hem geschreven en geregisseerde voorstelling 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' bij de Utrechtse theaterfirma Growing Up in Public.

Hij stelt deze kwesties aan de orde bij monde van een deels geagiteerde, deels door nostalgie gedreven jongeman (Juda Goslinga), die indertijd als adolescent iets van dat turbulente tijdvak heeft meegemaakt. Ook al lopen er in het stuk sleutelfiguren rond als Joop den Uyl, zijn vrouw Liesbeth, Dries van Agt en Hans Wiegel, de antwoorden hierop blijven achterwege.

Het stuk is geen geschiedkundige reconstructie van periode en personages. Wel wordt er voldoende naar verwezen om die jaren in gedachten te herbelevend en/of te onderkennen. Ook de duidelijk herkenbare karakters zijn opgebouwd uit fantasie en werkelijkheid. Al zijn hun stemmen, gedragingen en uiterlijke kenmerken voortreffelijk en daardoor extra attractief nagebootst, de typeringen reiken gelukkig verder dan een variant van een

soundmixshow. Schrijver en regisseur Don Duyns verbindt er een psychologische verdieping aan van hun geestesgesteldheid en beweegredenen. In dat kader toont Dick van den Toorn in zijn spel naast het strijdbare, het bij tijden drammerige en de welgemeende sociale betrokkenheid van Den Uyl, tevens subtiel diens eenzaamheid en verbondenheid met zijn vrouw Liesbeth. In de mise-en-scène staat hij – ondanks dat alle sympathie naar hem uitgaat – meer dan eens alleen en verlaten op het lege toneel en later in het uit kunstrozen bestaande bloemenveld als symbool van een hemels socialisme.

Geniepige Van Agt

Het zalvende en geniepige van Dries van Agt laat Stijn Westenend voortkomen uit gevoelens van miskenning in het algemeen, en in het bijzonder van minderwaardigheid ten aanzien van Den Uyl.

Bij Debbie Korper sta je helemaal met stijgende verbazing en begeestering te kijken hoe zij de wilskrachtige en geen blad voor de mond nemende Liesbeth den Uyl zo intens en trefzeker weet te karakteriseren.

Cartoonesk is in een dubbelrol haar rake kenschets van Hans Wiegel met zijn Bourgondische levensstijl.

De liefde tussen Joop en Liesbeth den Uyl krijgt op een vertederende manier reliëf. Vooral aan het eind, wanneer de eerste ontmoeting en verliefdheid tussen beiden wordt verbeeld. 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' is een licht weemoedige en van protest doortrokken voorstelling met de eenvoud van een korte uittreksel van een voorbije, maar nog immer tot de verbeelding sprekende periode.

Programma Theater de Fransche School

Van Intermezzo tot Joop den Uyl

CULEMBORG - Vier gouden stemmen: a capellamuziek met theatrale inslag zijn vrijdag 9 maart te horen in Theater de Fransche School. In *Under the rainbow* gaat Intermezzo op zoek naar de pot met goud die volgens de overlevering aan het einde van de regenboog te vinden is. Tijdens deze tocht ontmoeten de zangers Ronald Becker, Etienne Borgers, Merijn Dijkstra en Iek de Vos bijzondere muziekvormen en teksten uit verschillende tijden en culturen. Daarnaast zingt en speelt Intermezzo veel muziek van eigen hand. Een programma van internationale allure, waarin Intermezzo goed op dreef is. De aanvang is 20.30 uur. De entree bedraagt f 22,50; CJP/Pas 65+/DFS-pas f 20,-.

Zaterdag 10 maart is er vanaf 20.30 uur een muziektheater over de oerhollandse doordouwer uit de jaren zeventig, Joop den Uyl, compleet met liveband! Het boegbeeld van de Nederlandse politiek in de jaren zeventig staat centraal in de nieuwe theatervoorstelling van het Utrechtse gezelschap Growing up in Public. Alleen al het noemen van de naam van deze strijdvaardige en idealistische politicus spreekt tot de verbeelding: oliestakingen, kabinetscrisis, de gijzeling bij De Punt, imitaties door Wim Kan, zijn vrouw Liesbeth aan zijn zijde.

Begeleid en voortgestuwd door het vier man sterke Den Uyl-combo maken Joop den Uyl (Dick van den Toorn), zijn feministische vrouw Liesbeth (Debbie Korper), zijn politieke aartsvijand Dries van Agt (Stijn Westenend) en een jongeman (Juda Goslinga) de balans op.

Moeten we heimwee hebben naar de bewogen jaren zeventig of dolblij zijn dat we leven in het rimpelloze Paarse tijdperk? De

regie is in handen van Don Duyns. Met Juda Goslinga, Debbie Korper, Dick van den Toorn en Stijn Westenend. Den Uyl-combo Rein van den Brink (gitar), Hein Franssen (toetsen, accordeon), Andrei Lobanov (slagwerk) en Stijn Westenend (trompet).

Liefdesdrama

Dinsdag 13 en woensdag 14 maart wordt de film: „Autumn in New York” vertoond. Hij wilde haar een toekomst beloven. Zij kon hem alleen het heden bieden. Autumn in New York vertelt

het romantische verhaal over die ene speciale liefdeservaring in je leven. Het laat zien dat liefde niet alleen geweldig en mooi kan zijn, maar ook onzeker. De regie is in handen van Joan Chen. Met Richard Gere en Winona Ryder. Verenigde Staten 2000, 103 min. De entree bedraagt f 12,50; CJP/Pas 65+/DFS-pas f 10,-. De aanvang is 20.00 uur.

De tekenfilm Pettson & Findus, die woensdag 14 maart vanaf 14.30 uur wordt vertoond, is gebaseerd op de bekende kinderboeken van Sven Nordqvist. De film vertelt het vrolijke verhaal van de oude baas Pettson en zijn brutale kater Findus. Als ze hartje winter aan het vissen zijn, worden ze overvallen door een sneeuwstorm en bouwen een igloo om in te schuilen. Om de tijd te doden, maar vooral ook om niet in slaap te vallen, verhalen ze elkaar de vele belevenissen van het afgelopen jaar. Dit resulteert in een prachtige en humoristische film die niet alleen geschikt is voor kinderen vanaf 3 jaar, maar ook volwassenen zal aanspreken. Zweden 1999, 74 min. Nederlands gesproken. De entree bedraagt f 10,-; kinderen tot en met 12 jaar f 7,50. Reserveren kan via nummer 0345-521546 op werkdagen van 10.00-13.00 uur en een uur voor aanvang van een activiteit in het theater. Op overige tijden via het 24-uurs reserveringssysteem of via de website van het theater: www.theater-dfs.nl

Sint Joop zingt de Blues

toneel

Growing Up in Public met Den Uyl, of De Vaandeldragers van Don Duyns en Jan Pieter Koch. Met o.a.: Dick van den Toorn. Gezien: 24-2, Utrecht. Tournée t/m 10-5. Inl.: www.growingupinpublic.nl

Door Wijbrand Schaap

UTRECHT - De hele familie is er. Bijna. Eén van de zes kinderen van Joop den Uyl, de in 1987 overleden voormalige PvdA-leider en premier, zit in het buitenland. „We zijn een hele hechte familie”, verklaart dochter Saskia Noorman-Den Uyl na afloop van de première van het stuk over haar vader - tussen vele radio- en televisieinterviews door. „Wij hoorden in december dat dit stuk eraan kwam, en toen besloten we al om met zijn allen te gaan kijken.”

Dus daar zit het hele gezelschap, met politieke vrienden en al op de eerste rijen van het Utrechtse Huis a/d Werf. Een politiek feestje bij een voorstelling die door sommigen wordt gezien als een nieuwe vorm van politiek theater. Dat is een misverstand, zo blijkt. Don Duyns' toneelstuk *Den Uyl, of De Vaandeldragers* is vooral een nostalgische terugblik op de jaren zeventig van de vorige eeuw. Een tijd waarin de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog was voltooid en een nieuwe generatie de bakens wilde verzetten. Een tijd van polarisatie, oliecrisis, van socialisten die nog helemaal deugden en van liberalen die nog helemaal fout waren.

Componist Jan Pieter Koch schreef de muziek, die bij deze voorstelling door een live-band wordt uitgevoerd. Zijn werk zit vol met citaten uit de jaren zeventig, swingt lekker, heeft een goede beat en de blues komt lekker hard uit de speakers.

De muziek vormt een schril contrast met de Den Uyl die door Dick van den Toorn wordt gespeeld. Die is een nogal eenzijdige imitatie van de politicus die vooral beroemd werd door de manier waarop cabaretier Wim Kan hem persifleerde: veel ehhe, een altijd gebalde vuist en de legendarische zeggwijze 'Twee Dingen...', waarmee iedere gerichte vraag ogenblikkelijk in een zee van wolligheid werd gesmoord.

De tekst van Don Duyns is niet veel meer dan een opsomming van meer of minder legendarische citaten.

Daarmee beschrijft hij de relatie tussen Den Uyl en zijn vrouw Liesbeth, het slinkse draaien van Hans Wiegel en het katholieke gesmiespel van Dries van Agt. Den Uyl is een held voor Duyns, maar zijn tekst verwoordt geen duidelijk statement over het fenomeen. Den Uyl wordt heilig verklaard, maar als je de teksten hoort zonder de al snel vervelende imitatietoon van Van den Toorn, blijft er maar bitter weinig over.

Duyns heeft zich zo in details verloren, dat een publiek dat niet bekend is met de jaren zeventig snel zal afhaken. Het is vooral een leuk weerzien voor wie erbij waren. Moeder Liesbeth was volgens dochter Saskia inderdaad een kop groter dan haar vader en inderdaad speelden de kids in een bandje waar vader niets van moest hebben - dat soort zaken.

Dat Duyns nog een belegen preek aan het stuk toevoegt over de afwezigheid van kleur en spanning in de hedendaagse paarse politiek, kan ook de sterk in de PvdA-traditie gewortelde familie niet beroeren: „Ach, de politiek is veranderd, de tijden zijn veranderd”, aldus Saskia Noorman. En dat is waar. Dus is het jammer dat een gemiddelde jongere van nu na afloop van de voorstelling vooral zal vragen: „Wie wás die Den Uyl eigenlijk, en wat was er zo belangrijk aan hem?” Want daarop geeft dit stuk geen antwoord.

Leidse Schouwburg

Dienst Cultuur en Educatie

Leiden

15

& KUNST

Licht weemoedige en van protest doortrokken voorstelling

Eenzame Den Uyl als strijdbare vaandeldrager jaren zeventig

THEATER • RECENSIE

MAX SMITH

Voorstelling: 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers', door Growing up in Public. Tekst en regie: Don Duyns. Gezien: 24/2. Huis a/d Werf, Utrecht (première). Te zien o.a.: do. 15/3 Theater a/h Spil, Den Haag; wo. 21 en do. 22/3 Toneelschuur Haarlem; vr. 30/3 Schouwburg Leiden; di. 3 t/m 7/4 Frascati, Amsterdam; vr. 27/4 Rotterdamse Schouwburg; di. 1/5 De Balie, Amsterdam.

De jaren zeventig, dat waren nog eens tijden. Met haar 'verbeelding aan de macht', met het inspirerende geloof in een maakbare (betere) samenleving; een polariserende politiek met als inzet een spreiding van de macht en meer sociale verworvenheden voor iedereen. En met minister-president Joop den Uyl als de belichaming van dit linkse elan.

Waarom is er nu in deze verzakelijkte en op economisch profijt gerichte maatschappij, en in de kleurloosheid van het poldermodel van die bevlogenheid nauwelijks meer iets overgebleven? Dit concludeert, en vraagt Don Duyns zich af in de door hem geschreven en geregisseerde voorstelling 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' bij de

Utrechtse theaterfirma Growing Up in Public.

Hij stelt deze kwesties aan de orde bij monde van een deels geagiteerde, deels door nostalgische gedreven jongeman (Juda Goslinga), die indertijd als adolescent iets van dat turbulente tijdvak heeft meegemaakt. Ook al lopen er in het stuk sleutelfiguren rond als Joop den Uyl, zijn vrouw Liesbeth, Dries van Agt en Hans Wiegel, de antwoorden hierop blijven achterwege.

Het stuk is geen geschiedkundige reconstructie van periode en personages. Wel wordt er voldoende naar verwezen om die jaren in gedachten te herbelevens en/of te onderkennen. Ook de duidelijk herkenbare karakters zijn opgebouwd uit fantasie en werkelijkheid. Al zijn hun stemmen, gedragingen en uiterlijke kenmerken voortreffelijk en daardoor extra attractief nagebootst, de typeringen reiken gelukkig verder dan een variant van een soundmix-show.

Schrijver en regisseur Don Duyns verbindt er een psychologische verdieping aan van hun geestesgesteldheid en be-

weegredenen. In dat kader toont Dick van den Toorn in zijn spel naast het strijdbare, het bij tijden drammerige en de welgemeende sociale betrokkenheid van Den Uyl, tevens subtiel diens eenzaamheid en verbondenheid met zijn vrouw Liesbeth. In de mise-en-scène staat hij - ondanks dat alle sympathie naar hem uitgaat - meer dan eens alleen en verlaten op het lege toneel en later in het uit kunststrozen bestaande bloemenveld als symbool van een hemels socialisme.

Het zalvende en geniepige van Dries van Agt laat Stijn Westenend voortkomen uit gevoelens van miskenning in het algemeen, en in het bijzonder van minderwaardigheid ten aanzien van Den Uyl. Bij Debbie Korper sta je helemaal met stijgende verbazing en begeestering te kijken hoe zij de wilskrachtige en geen blad voor de mond nemende Liesbeth den Uyl zo intens en trefzeker weet te karakteriseren. Cartoonsk is in een dubbelrol haar rake kenschets van Hans Wiegel met zijn Bourgondische levensstijl.

De voorstelling wordt op bepaalde momenten geïntensi-

veerd met zang en muziek door de gelegenheidsformatie het Joop Den Uyl-combo. Halverwege de vertolking, wanneer het op één wandje na decorloze toneel is opgekleurd met een neergeklapte paneel met die honderden kunststrozen erop, vloeien feiten en fictie sterker in elkaar over. De vervlechting van nog een thema in het stuk: de liefde tussen Joop en Liesbeth den Uyl krijgt dan op een vertederende manier meer reliëf. Vooral aan het eind, wanneer de eerste ontmoeting en verliefdheid tussen hen beiden wordt verbeeld.

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' is een licht weemoedige en van protest doortrokken voorstelling met de eenvoud van een korte uittreksel van een voorbije, maar nog immer tot de verbeelding sprekende periode. Het voelt aan alsof Don Duyns, voor zoiang als het stuk duurt, een tikkeltje mokkend maar toch knusjes een warme wollen deken over je uitspreidt. Het is minder plezierig dat je na afloop de winterse buien in dit huidige politieke en sociale leefklimaat als des te onaangename ervaart.

Leidsch Dagblad 26/2/01

Growing up in Public met nieuw stuk van Don Duyns

'Na Joop den Uyl was het speelkwartier voorbij'

MUZIEKTHEATER • INTERVIEW

MAX SMITH

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' van Don Duyns door Growing up in Public. Muziek: Jan Pieter Koch. Te zien: première za 24 februari, Huis a/d Werf Utrecht; woensdag 21 en donderdag 22 maart, Toneelschuur Haarlem; dinsdag 1 mei, De Balie Amsterdam.

'Sigaartje. Regenjas. Aktentas. Soort politieke Columbo.' Zo wordt Joop den Uyl, indertijd de politieke voorman van de PvdA, door Don Duyns getypeerd in zijn nieuwe theatertekst *Den Uyl, of: De Vaandeldragers*. In zijn eigen regie wordt het stuk gespeeld door de Utrechtse theaterfirma Growing Up in Public.

Joop den Uyl was minister-president van 1973 tot 1977. In de tijd van de oliecrisis met zijn autoloze zondag, de onafhankelijkheid van Suriname, de Lockheed-affaire waarin prins Bernhard beschuldigd werd van het aannemen van smeergeld, de Molukse treinkaping en dito gijzelingsacties. Maar ook - zoals er in dit muziektheaterstuk gezongen wordt - van de mannen met lange haren, van de trektochten naar India, van de vrouwen die voor abortus demonstreren omdat ze 'baas willen zijn in eigen buik'.

De in 1967 in Haarlem geboren Don Duyns was in de machtsiaren van Den Uyl dus

Joop en Liesbeth den Uyl als voorbeelden

THEATER

Den Uyl of de vaandeldragers door *Growing up in Public*. Tekst en regie: Don Duyns. Muziek: Jan Pieter Koch. Gezien: 24/2, Huis a/d Werf Utrecht. Tournee tot 10/5; 3/4 tot en met 7/4 Frascati Amsterdam, 1/5 Balie, Amsterdam.

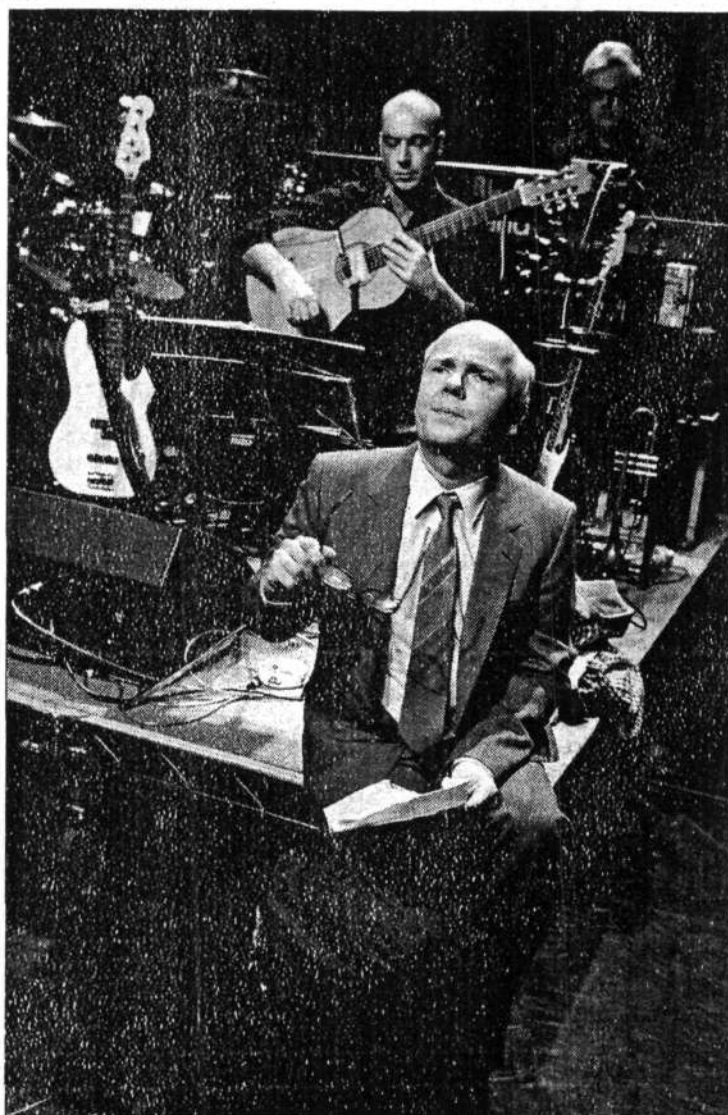
Als een echtpaar de jaren zeventig heeft vormgegeven, is het Joop en Liesbeth den Uyl wel. Iedereen die het tijdvak bewust heeft meegemaakt, kent de beelden. Joop en Liesbeth op een partijcongres, of samen rozen uitdelend tijdens een verkiezingscampagne.

Het geloof in het socialisme dat in dit huwelijk moet hebben bestaan, is de peiler onder *Den Uyl of de vaandeldragers* van Don Duyns. Het gezelschap *Growing up in Public* waartoe hij behoort heeft een traditie opgebouwd in het maken van biografische voorstellingen, met het tragi-komische in het getoonde leven als rode draad.

Wie op basis hiervan verwacht dat Duyns een hilarische Joop den Uyl laat zien, komt echter bedrogen uit. In een sober decor, waarin slechts de kleding aan de jaren zeventig refereert, maakt hij een collage van momenten uit Joop en Liesbeths leven, zoals dat in de loop der jaren via de media bekend geworden is.

Tussen flarden toespraak en fragmenten echtelijke ruzie ontmoeten de twee Dries van Agt, CDA-minister van justitie in het kabinet Den Uyl en als zodanig de verpersoonlijking van de vijand. Verteller Juda Goslinga geeft tussendoor achtergrondinformatie en laat de stem horen van hen die het 'meest linkse kabinet van na de oorlog' alleen als kind hebben meegemaakt.

In zijn meest serieuze voorstelling ooit stelt Duyns het huidige gebrek aan politiek engagement aan de orde. Joop en Liesbeth zijn de voorbeelden van hoe het anders moet. Kern van Duyn's be-

Dick van den Toorn als Joop den Uyl.

FOTO REYN VAN KOOLWIJK

toog is de desastreus verlopen kabinetsformatie van 1977. Door Van Agts verraad en Den Uyls onvermogen om zijn partij onder de duim te houden, kwam het tweede kabinet Den Uyl er niet. Nederland kreeg een decennium Ruud Lubbers voor de kiezen, gevolgd door paarse matheid.

Dankzij Duyns talent voor timing en goede dialogen valt er

veel te genieten. Dick van der Toorn zet Den Uyl goed neer, met scherp getroffen gebaren en stembuigingen. Debby Korper is een angstaanjagend manische Liesbeth den Uyl, en Strijn Westenend een meedogenloze Dries van Agt. De opzweepende jazzrock van de live-muzikanten maakt het feest compleet.

DAPHNE MEIJER

Reprises 'Den Uyl'

Waarom is er in deze tijd zo weinig overgebleven van het linkse elan en de creatieve verbeelding uit de periode Joop den Uyl in de jaren zeventig? Dit vraagt Don Duyns zich af in de door hem geschreven en geregisseerde muzikale voorstelling 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers'.

Hoewel het geen geschiedkundige documentaire behelst, voert hij wel sleutelfiguren als Joop den Uyl (Dick van der Toorn), zijn vrouw Liesbeth (Debbie Korper), Dries van Agt (Stijn Westenend) en Hans Wiegel (Debbie Korper in dubbelrol) ten tonele. Een jongeman (Juda Goslinga) treedt daarbij op als kritische opponent.

Deze verpozende voorstelling van Growing Up in Public is lichtelijk van weemoed en protest doortrokken.

Na een reeks van succesvolle voorstellingen overal in het land wordt 'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' in het kader van het Theaterfestival in Utrecht en Amersfoort heropgevoerd.

Don Duyns in een vorig interview met deze krant: „Ik vind Den Uyl een erg inspirerende man. Dit komt ook door de cartoons van Peter van Straaten. Den Uyl werd door hem afgeschilderd als een slonzige piekeraar die niet goed uit zijn woorden kon komen. Wiegel werd afgebeeld als een klein dik verwend ventje, en Van Agt als een schijn-

Dick van den Toorn als Joop Den Uyl en Debbie Korper in de rol van zijn vrouw Liesbeth. (Foto Reyn van Koolwijk).

heilig iemand in priestergevaad. Ik was beïnvloed door die cartoons. Ik knipte ze uit en plakte ze in een schrift. Die typeringen heb ik min of meer verder uitgewerkt in dit stuk. een paar jaar geleden zag ik de tv-documentaire 'De verbeelding aan de macht'. Dat heeft me ook

aangezet tot het schrijven van dit muziektheaterstuk."

'Den Uyl, of: De Vaandeldragers' door Growing Up in Public. Theater Kikker Utrecht, ma 10 en di 11 sept 20.30 uur. Na afloop nazit met optreden Den Uyl Combo in theatercafé; Schouwburg De Flint Amersfoort, za 15 sept 20.15 uur.

AVRO brengt programma's vanuit Amsterdam

Uitmarkt in beeld

Het nieuwe theaterseizoen staat weer voor de deur en ook dit jaar biedt de Uitmarkt in Amsterdam een vooruitblik. De AVRO doet verslag op radio en tv.

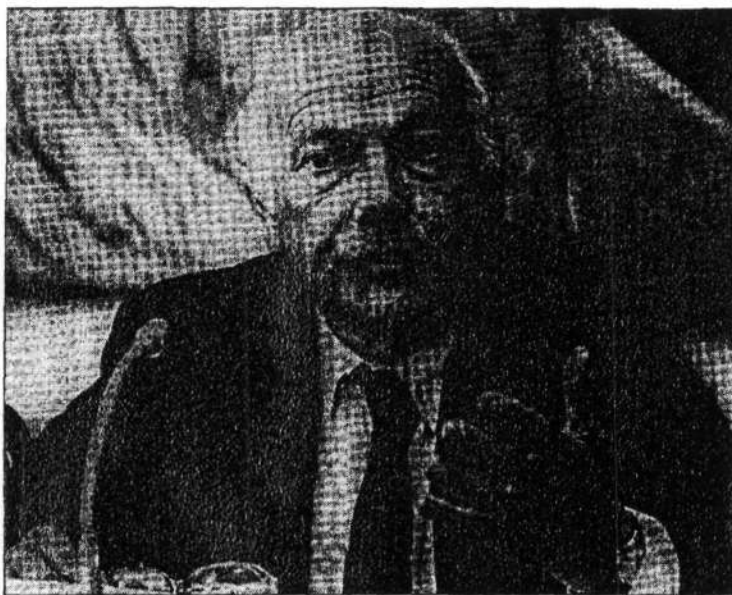
Vandaag was de aftrap, maar ook morgen en overmorgen bruist het Museumplein in Amsterdam van de activiteiten. De AVRO is het hele weekeinde present bij de opening van het Nederlandse culturele seizoen.

Op televisie presenteert Paul de Leeuw vanavond het openingsprogramma vanaf het hoofdpodium. In een gevarieerde show zijn onder meer optredens te zien van de Travoltas, She's got game, Brainpower en Christina Branco. Ook wordt het publiek getraakteerd op fragmenten uit de musicals *Aida* en *Foxtrot*.

Den Uyl

De regeerperiode van Joop den Uyl blijft tot de verbeelding spelen. Vanaf de Uitmarkt is zaterdagavond op Nederland 3 (21.00 uur) een registratie te zien van het toneelstuk *Den Uyl: of de vaandel-dragers*. De toneelgroep Growing in public toont bijzondere en ook komische scènes uit het leven van Joop en Liesbeth den Uyl.

Harmke Pijpers interviewt zondagmiddag (Nederland 3, 17.06 uur) bijzondere gasten op de Uitmarkt in het programma *Estafette*. Samen met hen kijkt ze naar de optredens van bekende artiesten die het komende seizoen in de Neder-

Over Joop den Uyl is een toneelstuk gemaakt, dat zaterdagavond op Nederland 3 wordt uitgezonden.

Foto: FD

landse theaters staan. Zondagavond ten slotte is de finale van de Uitmarkt. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest speelt vanaf het hoofdpodium onder leiding van Valeri Gergiev de *Symphonie nr. 5* van Dimitri Sjostakovitsj.

Radio

Ook op de radio zal de AVRO im verschillende programma's verslag doen van het evenement. *Weekendcafé* zendt zaterdag en zondag live uit vanaf de Uitmarkt (Radio 2, 16.00-18.00 uur). Programmama-

ker Jacques Goderie presenteert onder meer delen uit de musicals *Titanic* (met Tony Neef), *Irma la Douce* (met onder andere Carry Tefsen en Nelly Frijda).

Op Radio 4 is zondag vanuit het Concertgebouw (tussen 11.00 uur en 14.00 uur) een voorproefje te beluisteren van de komende *Zondagochtendconcerten*. Behalve het Radio Symfonisch Orkest onder leiding van Hans Vonk zijn optredens te verwachten van pianist Rian de Waal, Het Hexagon Ensemble en Het Amsterdams Bach Consort.

'Na Joop den Uyl was het speelkwartier voorbij'

door MAX SMITH

'Sigaartje, Regenjas, Ak- tentas, soort politieke Columbo. Zo wordt loop den Uyl, indertijd de politieke voorman van de PvdA, door Don Duyns getypeerd in zijn jongste theaterstuk 'Den Uyl, of: De Vaandeldraders'.

Van 1973 tot 1977 was Den Uyl minister-president in ons land. Het was de tijd van de oliecrisis met zijn auto-loze zondag; van de onafhankelijkheid van Suriname; de Lockheed-affaire waarin prins Bernhard beschuldigd werd van het aannemen van smeergeld, en van de Molukse treinkaping en gijzelingsacties. Maar ook - zoals er in dit muziektheaterstuk gezongen wordt - van mannen met lange haren, van trektochten naar India, van vrouwen die voor abortus demonstreren omdat ze baas willen zijn in eigen buik.

Don Duyns is in 1967 in Haarlem geboren. In die periode was hij dus nog een jochie. Waarvandaan dan die sympathie voor Den Uyl, die in 1987 op 68-jarige leeftijd is overleden, en voor die roerige, maar alweer vervlogen tijd-geest?

Don Duyns: „Ik vind Den Uyl een erg inspirerende man. Dit komt ook door de cartoons van Peter van Straaten. Den Uyl werd door hem afgeschilderd als een slonzige piekeraar die niet goed uit zijn woorden kan komen. Wiegels werd afgebeeld als een klein dik verveend ventje, en Van Agt als een schijnheilig iemand in priester-gewaad. Ik was erg beïnvloed door die cartoons. Ik knipte ze uit en plakte ze in een schrift. Die typeringen heb ik min of meer verder uitgewerkt in dit stuk. Een paar jaar geleden zag ik de tv-documentaire 'De verbeelding aan de macht'. Dat heeft me ook aangezet tot het schrijven van dit muziektheaterstuk.

„Met componist Jan Pieter Korch ben ik een dik jaar geleden begonnen met het doorspreken van allerlei ideeën hierover. Later ook met de muzikanten en de acteurs, en met Paul Feld als dramaturg. In de voorstelling is de samenwerking tussen muziek en tekst heel belangrijk. Het moet dus haarfijn kloppen.

In een regie van Don Duyns wordt 'Den Uyl, of: De Vaandeldraders' bij de Utrechtse theaterfirma Growing Up in Public vertolkt door Judo Gossinga, Debbie Korper, Dick van den Toorn en Stijn Westenend. Het Den Uyl-combo bestaat uit Reint van den Brink (gitaren), Hein Franssen (toetsen, accordeon), Andrei Lobanov (slagwerk) en Stijn Westenend (trompet).

Hoewel Don Duyns zich uitgebreid heeft gedocumenteerd, waarbij hij gesprekken heeft gevoerd met Felix Rottenberg, ex-voorzitter van de PvdA, is 'Den Uyl, of: De Vaandeldraders' absoluut geen docu-drama. Behalve uit sympathie voor Den Uyl schreef Don Duyns dit stuk tevens als een reflectie van de huidige samenleving op die van de betreffende jaren zeventig.

Don Duyns: „Een van m'n meest persoonlijke stukken tot nu toe.”

FOTO • GPD • MARK VAN DER KORT

„Ik ben opgegroeid met het idee van een maakbare samenleving. Met Joop den Uyl voorop durfden de mensen in die tijd nog op een speelse manier te geloven in een betere samenleving met gelijke kansen en welvaart voor iedereen. In de jaren tachtig is dit idealisme onder Ruud Lubbers uitgegroeid tot een pragmatische maatschappij, waar alles zijn nut moet hebben en financieel rendabel moet zijn. Al dat ludieke uit de voorgaande periode werd teruggeschroefd. Opeens leek het speelkwartier afgelopen. Die speelsheid, die slogan van welken: 'De verbeelding aan de macht', is nu immers helemaal weg.

„Politiek was toen ook spannend. Met Hans Wiegels van de VVD en Van Agt van het CDA, die ook in dit stuk de slinkse opposanten van Joop den Uyl zijn. Er waren mensen die met Den Uyl zweepten, maar ook die hem intens haatten en die de tv-afzetten zodra hij op het scherm verscheen. Momenteel is politiek met haar poldermodel niet meer dan pappen en nathouden. Zonder er een politiek stuk van te maken, was voor mij een van de kernvragen: waarom had je toen van die kleurrijke politici en nu niet? Waarom zijn bijvoorbeeld Zalm, Melkert en Kok zo saai en kleurloos? Waarom zijn er haast geen vaandeldra-

gers meer?”

Behalve personages als Joop en zijn vrouw Liesbeth den Uyl. Van Agt, Wiegels en Ed van Thijn komt er in het stuk eveneens een jongeman voor die geregeld commentaar geeft op de gebeurtenissen.

„In die jongeman zit inderdaad veel van mezelf. Alleen hij is wat humorlozer. Hij stelt de dingen erger aan de kaak dan ik zou doen. Ik ben geen activist. Ik schrijf wel eens columns voor het dagblad Metro, maar ik zou zulke dingen niet pomen. Daar ben ik iets te relativerend voor. Maar die jongen heeft absoluut trekken van me. Hij is bijna net zo oud als ik. En mijn moeder had net als die van hem zilveren oorschaduw op en ze had wat trekjes van een hippie. Mijn vader droeg eveneens paisley-shirts en werkte net zo vaak te hard bij de Haagse Post en bij de VPRO.”

'Den Uyl, of: De Vaandeldraders' heeft mede door de geestige liedteksten een zekere mate van humoristische lichtheid, maar daar regisseert Don Duyns naar eigen zeggen niet op. „Met een knipoog spelen is niet waar ik naar op zoek ben. Het gaat mij om de oprechte emotie in een performance-achtige sfeer. Het is zeker niet cabaretesk. Cabaret vind ik meestal verschrikkelijk vanwege de ongeschreven maar al te opzettelijke afspraak van de cabaretier met het publiek: wat ik nu zeg is leuk en dus moet er gelachen worden.”

Met zijn 33 jaar heeft Don Duyns inmiddels zo'n twintig toneelstukken op zijn naam staan, waarvan sommige geïnspireerd zijn op eveneens bekende figuren als Abe Lenstra, Dik Trom, Johnny Jordaan en Benny Hill. Ook schreef hij de novelle 'Een gelukkige jeugd'. Hij is er best trots op, maar vindt het niet al te bijzonder. „Schrijven is voor mij een levensbehoefte. Na mijn vorige bundel toneelteksten, komt er nu opnieuw een verzamelbundel uit.”

Don Duyns heeft behalve bij Growing Up in Public ook regies gedaan bij onder meer Mug met de Gouden Tand en Hollandia. Dat vele regisseren wil hij minder, met de bedoeling meer te kunnen schrijven.

'Den Uyl, of: De Vaandeldraders' bestempelt hij als „een van mijn meest persoonlijke stukken tot nu toe. Uit een gevoel van onvrede en melancholie gebruik ik de figuur en de periode Joop den Uyl om de tijd van nu te onderzoeken. Daartusdoor loopt een liefdesverhaal tussen Joop en Liesbeth. Het stuk eindigt met hun eerste ontmoeting. Mij interesseert altijd de menselijke kant, de emoties; dat is het mooie van theater. Voor Den Uyl was politiek zijn passie. Toneel is mijn passie.”

'Den Uyl, of: De Vaandeldraders' van Don Duyns door Growing up in Public is vrijdag 30 maart in de Leidse Schouwburg te zien.